

**MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA**

**J/8582. számú**

**jelentés**

**az ÁPV Zrt. és jogelődei – mint a privatizáció lebonyolítására létrehozott célszervezetek – tevékenységéről és a teljes privatizációs folyamatról (1990-2007.)**

**Előadó:  
Dr. Veres János  
pénzügyminiszter**

**Budapest, 2009. január**

*Tartalomjegyzék*

|  | <i>Oldal</i> |
|--|--------------|
| I. A privatizáció elvi és jogi keretei                                   | 3            |
| I.1. Célok és követelmények a magyarországi privatizációban              | 3            |
| I.2. A jogi keretek megteremtése   | 3            |
| I.3. A privatizáció szervezete   | 5            |
| I.4. Az ÁPV Zrt. és jogelődei által kezelt vagyonelemek                  | 6            |
| II. Privatizációs folyamatok   | 9            |
| II.1. Spontán privatizáció   | 9            |
| II.2. Az intézményes privatizáció  | 9            |
| II.3. Központilag szervezett privatizációs programok                     | 10           |
| III. Tranzakciók, privatizációs bevételek a privatizációs szervezeteknél | 15           |
| IV. Összefoglaló   | 43           |

Mellékletek:

- 1. Az állami vállalatok, tanácsi gazdálkodó szervezetek ágazati megoszlása 1990-ben*
- 2. A privatizációs szervezetek tulajdonában lévő állami vagyon összetétele és alakulása*
- 3. AZ ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonának összetétele (2007. december 31.)*
- 4. A legnagyobb 38 privatizációs tranzakció*
- 5. Privatizációs bevételek alakulása 1990-2007. között*

## I. A privatizáció elvi és jogi keretei

A rendszerváltás óta eltelt közel két évtized alatt végbement intézményes és tömeges privatizáció lezárult, a privatizáció folyamatában is új szakasz kezdődött az egységes – a hosszú távon állami tulajdonban maradó vagyon kezelésére, hasznosítására, intézményrendszerére korszerű, a jelenleginél koherensebb szabályozást megteremtő – 2007. évi CVI. törvény (vagyontörvény) elfogadásával. E törvény 71. §-ának (2) bekezdése írja elő, hogy a Kormánynak 2008. december 31-ig jelentést kell beterjesztenie az Országgyűlés elé az ÁPV Zrt. és jogelődei – mint a privatizáció lebonyolítására létrehozott célszervezetek – tevékenységéről és a teljes privatizációs folyamatról. Ez a jelentés a törvényben előírt feladat végrehajtása érdekében készült. A törvényben meghatározott feladat egyértelműen meghatározta a beszámolási időszakot, mely az ÁPV Zrt. megszűnésével végződik, így az 1990-2007. közti időszakot öleli fel, ennek megfelelően jelen tájékoztató nem terjed ki a 2008. évre.

### *I.1. Célok és követelmények a magyarországi privatizációban*

A magyar privatizáció sokféle módszert, eszközt magában foglaló, folyamatosan változó, fejlődő folyamat volt. A privatizációra vonatkozó célok – a folyamat természetéből adódóan – parlamenti/kormányzati dokumentumokban jelentek meg. Ezek közül elsőként az 1990. évi ideiglenes vagyonpolitikai irányelvekről szóló 20/1990. (III. 12.) OGY határozat említendő meg, melynek elvi iránymutatása szerint az állami vagyon értékesítése során általában törekedni kell arra, hogy:

- az értékesítés piaci áron történjék, elsősorban a kisztrészcsevesek vásárlását kell biztosítani;
- az értékesítéssel javítani kell a versenyviszonyokat, korlátozni kell a monopolhelyzeteket, még olyan áron is, ha ez az elérhető vételi ár kedvezőtlenebb pályázati ajánlat elfogadását teszi szükségessé;
- az intézményi befektetők (biztosítók, befektetési társaságok stb.) tulajdonszerzését az értékesítés feltételei ne zárják ki;
- a kedvezményes privatizációs hitelkonstrukcióhoz való hozzájutást az értékesítés feltételei elősegítsék.

1990-től 1995-ig évente országgyűlési határozatok születtek a vagyonpolitikai irányelvek rögzítése céljából, majd 2007-ig a privatizációs törvény foglalta össze a privatizációra vonatkozó célokat és módszereket.

Összességében megállapítható, hogy a magyar privatizációra – a deklarált célok és követelmények, az egyes kormányzati dokumentumok eltérő megfogalmazásai, prioritásai ellenére – a nagyfokú azonosság volt megfigyelhető. A magyarországi privatizáció történetében a kormányok mindegyikére az volt jellemző, hogy egyaránt a piaci eszközök és eljárások elsődlegességének fenntartását támogatták, miközben a privatizációs (és egyben költségvetési) bevételek növelésére, a külföldi részvétel és befektetések ösztönzésére törekedtek.

### *I.2. A jogi keretek megteremtése*

A magyarországi gazdasági átalakulás egyik fontos vívmányának tekinthető a jogi és intézményi keretek korai és viszonylag teljes körű kialakítása, a külföldi tőke – az előzőekkel is összefüggő, részben abból eredő – nagy érdeklődése.

A privatizáció kezdetét – még a rendszerváltást közvetlenül megelőző időszakban – az 1989. évi alkotmánymódosítás jelentette, amely deklarálta a tulajdonhoz való jogot, a vállalkozás szabadságát, és kinyilvánította a különböző tulajdonformák egyenjogú és azonos jogi elbírálását és védelmét. A módosított alkotmány gazdasági jogi rendelkezései a gazdasági társaságokról szóló **1988. évi VI. számú törvény** és az **1989. évi XIII. számú, úgynevezett „átalakulási törvény”** előírásaira támaszkodhattak.

1990-ben – a privatizációs törvénykezés első hullámában – három fontos, a privatizáció menetét és gyakorlatát meghatározó törvény született:

- az **1990. évi VII. törvény** az Állami Vagyonügynökségről (ÁVÜ) és a hozzá tartozó vagyon kezeléséről;
- az **1990. évi VIII. törvény** az állami vagyon védelméről;
- az **1990. évi LXXIV. törvény** a kiskereskedelmi, vendéglátó-ipari és fogyasztási tevékenységet végző állami vállalatok privatizációjáról (ún. előprivatizációs törvény).

A kormány 1992-ben jelentette meg tulajdonosi és privatizációs stratégiáját, s ezt követően, erre a dokumentumra alapozva, döntően 1992-ben születtek meg a privatizációs joganyagok második hullámát képviselő ún. privatizációs törvények.

Fontos állomás volt az állam vállalkozói vagyonának történetében az Állami Vagyonkezelő Rt. (ÁV Rt.) megalakítása, és a döntően addig a vagyonügynökség (ÁVÜ) hatókörébe tartozó vagyon kettéosztása. Az ÁV Rt.-hez kerültek az akkori szándékok szerint tartósan állami tulajdonban maradó, nemzetgazdasági szempontból jelentős cégek, míg a vagyonügynökség folytatta a privatizációt.

Az ÁV Rt. az **1992. évi LIII. törvény** alapján jött létre azzal a céllal, hogy hatékonyan gazdálkodjék az állami vállalkozói vagyon stratégiaileg kiemelten fontos elemeivel. A törvény szerint az ÁV Rt.-nek az állam tulajdonosi jogosítványait „*vállalkozásszerűen, üzleti alapon, az adott piaci viszonyokhoz alkalmazkodva*” kell használnia. Ugyan az ÁV Rt. portfóliójában voltak privatizálható állami részesedések is, működése alatt nagyon kevés privatizációs akciót hajtott végre, annál több volt azonban a reorganizációs program, melynek keretében milliárdokat fordítottak, pl. a borsodi acélipar életben tartására.

A privatizáció egységesített szabályozását – a privatizációs jogalkotás harmadik hullámában – az 1994. novemberében a parlament elé terjesztett, az állam tulajdonában lévő vagyon értékesítéséről szóló **1995. évi XXXIX. törvény** (privatizációs törvény) biztosította. A privatizációs törvény feladata volt a privatizáció felgyorsítása, továbbá célja – a gyakorlati tapasztalatok alapján – a privatizáció addigi hiányosságainak lehetőség szerinti kiküszöbölése, a transzparencia növelése. Az új törvény a privatizációs szervezet egységesítésére, a túlzott privatizációs költségek csökkentésére irányult. A törvény megtartotta az addigi törvények alapkategóriáit (vállalkozói vagyon, tartós állami tulajdonban maradó vagyon), a korábbi törvények bevált elemeit, de jelentős változtatásokat is eszközölt. Ezek egyrészt a megváltozott gazdasági helyzetből, másrészt a kormány privatizációra vonatkozó programjából következtek. Az új privatizációs törvény a folyamatosságot jelentette, a privatizáció melletti elkötelezettséget.

A privatizációs törvény deklarálta a privatizáció célját és követelményeit, megteremtette az egységes privatizációs és vagyonkezelő szervezetet, tisztázta a tulajdonosi jogok és gazdálkodási feladatok megosztását az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. (ÁPV Rt.) és az elsődlegesen az állami ingatlanvagyon (ún. kincstári vagyon) hasznosítására létrejött

Kincstári Vagyoni Igazgatóság (KVI) között. A törvény mellékletében tételesen felsorolta a tartósan állami tulajdonban maradó cégek körét, cégenként pontosan meghatározta az állami tulajdonlás mértékét és a tulajdonosi joggyakorló szervezetet.

Az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről szóló 1995. évi XXXIX. törvény (Priv. tv.) 2007. szeptember 25. napjával (az állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvény [Vtv.] hatálybalépésének időpontjával) történő hatályon kívül helyezéséről a Vtv. 58. §-a (1) bekezdésének b) pontja rendelkezett azzal, hogy a Vtv. 59. §-ának (3) bekezdése alapján a három jogelőd szervezet (ÁPV Zrt., KVI, Nemzeti Földalapkezelő Szervezet) a Vtv. hatálybalépése előtt megkezdett, de be nem fejezett eljárásokban az eljárás megkezdésekor hatályos szabályok alapján készíthette elő a döntéseket a Tanács/MNV Zrt. vezérigazgatója részére. Ebből következően az ÁPV Zrt. a megszűnéséig, 2007. december 31-ig, a korábban megkezdett ügyekben még alkalmazhatta a Priv. tv. hatályon kívül helyezett rendelkezéseit, ezt követően azonban a feladatait 2008. január 1-től átvevő MNV Zrt.-nek ilyen, a Priv. tv. rendelkezéseinek alkalmazására vonatkozó lehetősége még az esetlegesen folyamatban lévő ügyekben sem volt.

### ***1.3. A privatizáció szervezete***

#### ***1.3.1. Vagyonkezelők szervezeti változásai***

A privatizációs folyamat megindulásának kezdetén szükség volt egy olyan szervezetre, amely az állam nevében irányítja, koordinálja és ellenőrzi a privatizáció egész folyamatát. Rövid időn belül az is nyilvánvalóvá vált, hogy létre kell hozni egy olyan szervezetet, amely akár éveken keresztül is alkalmas lesz arra, hogy gyakorolja az állam tulajdonosi jogait. Ennek megvalósítására az Állami Vagyonügynökség (ÁVÜ) létrehozásáról szóló 1990. évi VII. törvény 1990. március 1-jei hatályba lépésével kerülhetett sor. Megkezdődhetett a privatizáció állam által felügyelt korszaka. Az ÁVÜ jogköre lett – többek között – a különböző privatizációs programok kezdeményezése, elindítása, a bekerülő vállalatok kiválasztása, az átalakulás és a privatizálás módjának jóváhagyása.

A privatizáció intézményi struktúrájában az első jelentős átalakulás az ÁV Rt. 1993. évi megalakulása és portfóliójának az ÁVÜ hatáskörébe tartozó társasági részesedések közül történő kiemelése volt.

A gazdálkodó szervezetek és a gazdasági társaságok átalakulásáról szóló 1989. évi XIII. törvény (átalakulási törvény) rendelkezései szerint a gazdasági társasággá átalakított állami vállalatok vagyonát megtestesítő üzletrészek, részvények törvényben meghatározott része fölött az állami vagyonkezelő szervezetek gyakorolták a tagsági (részvényesi) jogokat, az állami vagyonkezelő szervezetek létrehozásáról, működésének szabályozásáról külön törvény rendelkezett.

Az ÁVÜ működésének döntő része a hozzárendelt vagyon különböző technikákkal történő értékesítésében nyilvánult meg, de feladatai között szerepelt a vagyonkezelés is. A törvényi szabályozás azonban 1992-ben szétválasztotta az állam vállalkozói vagyonával történő gazdálkodást. A kormány privatizációs és tulajdonosi stratégiája szabta meg az állami vagyonra vonatkozó jogszabályok megújításának irányát. A csoportosítás alapján az ÁVÜ feladata lett az időlegesen állami tulajdonban levő vállalkozói vagyon értékesítése, míg a tartósan állami tulajdonban maradó vállalkozói vagyon kezelését az akkor újonnan létrehozott ÁV Rt. végezte.

A privatizáció intézményi struktúrájában a második jelentős változásra 1995-ben került sor, amikor az ÁV Rt. és az ÁVÜ összevonásra került és az akkor újonnan elfogadott privatizációs törvénynek megfelelően megalakult az ÁPV Rt.

### ***1.3.2. Az ÁPV Rt. mint vagyonkezelő szervezet***

Az ÁPV Rt.-t, mint az Állami Vagyonügynökség és az Állami Vagyonkezelő Rt. közös jogutódját, a privatizációs törvény útján az Országgyűlés alapította. Formáját tekintve egyszemélyes részvénytársaság, kizárólagos tulajdonosa a Magyar Állam, részvénye névre szóló és forgalomképtelen volt. Az ÁPV Rt.-t a Kormány, illetve megbízásából a pénzügyminiszter felügyelte, aki egyúttal a részvényesi jogok gyakorlását is ellátta.

Az ÁPV Rt. szervezeti felépítését a privatizációs törvény határozta meg, szervezeti és működési szabályzatát (SZMSZ) pedig – a törvényben megfogalmazott felhatalmazás alapján – a Kormány fogadta el.

Feladatait a privatizációs törvény, az aktuális költségvetési törvény, az államháztartásról szóló törvény, a gazdasági társaságokról szóló törvény, a számvitelről szóló törvény, valamint a Kormány határozatai szabták meg, nem volt alanya ugyanakkor a vállalkozási adó törvénynek.

Az ÁPV Rt. döntéshozatali mechanizmusai a portfólióba tartozó vagyonelemek kezelésének feladataihoz illeszkedtek. A döntések az 1999. évet megelőzően alapvetően privatizációs jellegűek voltak, az 1999-2002. közötti időszakban elsősorban az adott eszközök (társaságok, ingatlanok stb.) működtetésével kapcsolatosak, majd a 2002-2007. közötti időszakban ismét megnövekedett a privatizációs jellegű döntések aránya.

A döntések tartalmukat tekintve az alábbi főbb típusba sorolhatók:

#### *Privatizációs döntések:*

- koncepció és stratégiaalkotás,
- pályázati kiírás,
- pályázatok értékelése, privatizációs döntések.

#### *Vagyonkezelési döntések:*

- társaságok közgyűléseire / taggyűléseire mandátumok kiadása,
- vagyonvédelmi ügyletek,
- reorganizációs tulajdonosi döntések,
- garancia- és kezességvállalások,
- tulajdonosi jogok gyakorlása, jogi személyen, tisztségviselőn keresztül.

### ***1.4. Az ÁPV Zrt. és jogelődei által kezelt vagyonelemek***

Az ÁPV által kezelt vagyonelemek alapvetően társasági részesedésekben öltöttek testet, bár az idők során különböző módokon (pl. állami cégek felszámolása révén) ingatlanvagyon (épületek, építmények, lakások, bel-, illetve külterületi földek) is került a szervezethez.

A társasági vagyon igen heterogén volt, a kezelt főbb cégcsoportok (a teljesség igénye nélkül):

- személyszállítási szolgáltató cégek (ezen belül Volán társaságok, vízi közlekedéssel, légi közlekedéssel foglalkozó társaságok);
- erdészeti, illetve agrár társaságok (pl. állami erdőgazdaságok);
- közszolgáltató cégek (energiaszolgáltatók, erőművek; Magyar Posta);
- gyógyszeripari cégek;
- pénzügyintézetek/bankok; élelmiszeripari, könnyűipari, nehézipari(pl. kohászati), illetve építőipari társaságok;
- ingatlanhasznosító cégek;
- sajátos tevékenységet végző piacorientált társaságok (pl. Szerencsejáték Zrt.).

#### ***1.4.1. A társasági portfólió összetétele***

A portfólió összetétele az irányítás szempontjából:

| <b>Megnevezés</b>  | <b>Állami tulajdoni arány<br/>%</b> |
|--|-------------------------------------|
| <b>Többségi</b> állami tulajdon, ezen belül: tartós állami tulajdonrész; privatizálható tulajdonrész   | 50 %+1 szavazattól 100 %-ig         |
| <b>Kisebbségi</b> állami tulajdon, ezen belül: tartós állami tulajdonrész; privatizálható tulajdonrész | 50 %-1 szavazatig                   |
| <b>Végelszámolás</b> alatti társaságok   | többségi                            |
| <b>Felszámolás</b> alatti társaságok   | változó                             |

A *tartós állami tulajdonban* maradó vagyon körét, illetve a tartósan állami tulajdonú gazdasági társaságok tulajdonában levő vagy tulajdonába kerülő vagyoni kört – a privatizációs törvény elfogadásáig – a Kormány rendeletben határozta meg, ezt követően a törvény melléklete tartalmazta.

A Kormány az adott vagyonelemet tartósan állami tulajdonban maradónak minősíthette, amennyiben:

- az nemzetgazdasági, vagy más szempont alapján stratégiai jelentőségűnek minősült;
- a vagyon (vagy vagyonrészek) országos közszolgáltatási célt szolgáltak, illetve csak egységes kutatási, termelési vagy elosztási rendszerben voltak gazdaságosan működtethetők;
- a vagyon vagy vagyonrész értékesítésre való előkészítése különösen hosszú időt igényelt.

A privatizálható vagyonrészek – a vonatkozó törvényi rendelkezések alapján – értékesítésre kerültek, vagy legalábbis megkísérelték értékesítésüket. Az alkalmazható értékesítési eljárásokat a privatizációs törvény szabályozta.

Az ÁPV Rt. – kivételesen indokolt esetben – a privatizációs törvényben meghatározottak szerint adhatott át *állami vagyont pénzbeli térítés nélkül*:

- olyan személyek/szervezetek részére, akik/melyek megfelelő biztosítékok nyújtásával vállalták a törvény 32. §-ának (3) bekezdése szerinti kötelezettségek teljesítését (reorganizáció, tőkeemelés, technikai fejlesztés, a szerkezetváltás és a munkavállalók foglalkoztatása, jövedelme, illetve szociális ellátása, továbbá a környezeti károk és terhelések enyhítése tekintetében vállalt kötelezettségek);
- ha az átadás törvény alapján közalapítvány, közcélú alapítvány, köztestület, továbbá olyan más közcélú egyesület részére történt, amely jogszabályban meghatározott közfeladat ellátását vette át, illetve költségvetési tehervállalást helyettesített; vagy
- az éves költségvetési törvényben meghatározott egyéb esetekben;
- ha az átadás külön törvény alapján sportszervezet részére történt;
- ha a 69/A. § (6)-(7) bekezdéseiben foglaltak alapján került sor az állami vagyon helyi önkormányzatok részére történő térítésmentes átadására (pl. önkormányzatok kötelező és önként vállalt feladatai ellátásának elősegítése; a foglalkoztatási, a szociális, a sport-, a gazdaság- és területfejlesztési célkitűzések megvalósítása).



## II. Privatizációs folyamatok

### II.1. Spontán privatizáció

Spontán privatizációnak a privatizációs folyamat első szakaszát nevezik az elemzők, amelyben állami nagyvállalatok horizontálisan szervezett belső gyáraikat, gyáregységeiket társasági formába (részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság) szervezték, és a vállalati központ először vagyonkezelő szervezetté, majd a következő lépésben részvénytársasággá alakult.

Ezt a folyamatot azok az állami nagyvállalatok indították el, amelyek a 80-as években nehéz pénzügyi helyzetbe sodródtak. A társaságok a helyzet megoldására az előremenekülést választották, azt remélték, hogy gyáraikat és gyáregységeiket a vállalati központról társasági formában leválasztva korlátozni tudják a veszteségek további felhalmozódását, egyben decentralizáltan jobban tudják kezelni adósságaikat. Az új formától azt is remélték, hogy a nagyvállalati érdekeltségi rendszernél lényegesen erősebb egyéni és csoportos érdekeltséget vezetnek be. A belső egységek társasági formába való szervezéséhez ugyanakkor egy sor, az akkori pénzügyi szabályozórendszerből eredő kedvezmény is társult, az átalakulások ezek megszerzését is célozták.

A spontán privatizációban résztvevő vállalati körnél természetesen sokkal tágabb volt azoknak a vállalatoknak a csoportja, amelyek vagyonuk egy részével külföldi vagy belföldi befektetőket bevonva alapítottak társaságot.

Ezen privatizáció többsikű folyamat volt, különböző technikákkal. A vállalat helyzetétől, a társaságalapítás időpontjától, a haszonszerzésre törekvés erősségétől függően több típus különböztethető meg. Kezdetben a nagyvállalatok a telephelyeiket társasági formában működtették tovább, döntően a Medicor példája alapján. Ez esetben nem lehet beszélni az állami tulajdon privatizálásáról, mivel a korábbi nagyvállalat önálló egységei között kereszttulajdonlás jött létre, és a kívülről belépő partnerek is állami tulajdonú cégek voltak (pl. adósság-részvénytársaság révén állami bankok).

Az uralkodó vélemény szerint a spontán privatizáció 1988. végétől egészen 1990. márciusáig, az ÁVÜ megalakulásáig tartott. Ebben az időszakban – elemzések szerint – több mint 100 állami nagyvállalat használta fel a vagyonkezelőre épülő társasági modellt, részben vagy egészben. Az esetek kisebb részében valamennyi önálló telephellyel rendelkező gyárat, gyáregységet és üzemet átalakítottak társasággá, miközben a központ egy 20-50 fős vagyonkezelő szervezet lett. Az esetek többségében a vállalati egységek vagyonszerinti kisebbségét, 50%-nál kisebb részét alakították át társasági formára.

### II.2. Az intézményes privatizáció

Az intézményes privatizáció tömeges formája 1990-ben kezdődött, az Állami Vagyonügynökség létrejöttével, a szervezethez rendelt vagyonnal.

A Vagyonügynökség a privatizációt 1857 állami és tanácsi gazdálkodó szervezettel, vállalattal kezdte. A privatizáció kezdetén, 1990 márciusában, az Állami Vagyonügynökség társasági portfóliójába 13 társaság tartozott.

Növelték az állam vállalkozói vagyont a vagyonkezelő által alapított társaságok, illetve azon társasági kör, amelyhez a vagyonkezelő úgy jutott, hogy elvonta a tulajdonában levő társaságok „altársaságait”.

Az állami vagyonkezelők tulajdonában levő állami vállalkozói vagyon vállalati formában működő részére a privatizáció egyik legjellemzőbb formája a szükség szerinti felszámolás és a végelszámolás volt (a vállalati körben 481 vállalat jutott a felszámolás és a végelszámolás sorsára, a vállalati portfólió 1999. végére gyakorlatilag „elfogyott”).

A másik tipikus gyakorlatot a vállalatok társasággá való átalakítás utáni pályázati úton történő értékesítése jelentette (a vagyonkezelő szervezetek 1289 vállalatot alakítottak át társasággá.).

### ***II.3. Központilag szervezett privatizációs programok***

Az állam által központilag vezérelt privatizáció sok esetben csak előzetes „visszaállamosítás” révén valósulhatott meg. 1990–1991-ben kizárólag egyedi döntésekkel, államigazgatási irányítás alá vonással került sor ún. visszaállamosításra.

Az 1992-ben életbe lépett privatizációs törvénycsomag által kötelezően előírt társasággá alakulás a vállalati önkormányzati testületek megszűnésével járt. A tulajdonosi jogokat ugyanis – formálisan – az ÁVÜ vagy az ÁV Rt. által ellenőrzött közgyűlés gyakorolta a privatizálásig. 1992-ben a társasággá alakulás folyamata – a vállalatok kezdeményezésére – e törvénycsomag előkészítése idején már jelentősen felgyorsult. Az ÁVÜ az esetek nagy részében passzív tulajdonosként viselkedett és elsődleges feladatának a privatizációt tekintette. A beavatkozásokat gyakran kiélezett helyzetben, esetenként az illetékes gazdasági minisztérium javaslatára hajtotta végre, módszerei között elsősorban a menedzsment leváltása, a szervezeti változtatás (szétválasztás, összevonás), és a pénzügyi segítség (kormánygarancia, adósság elengedés, átutemezés) állt.

#### **II.3.1. Az első privatizációs program (EPP)**

1990. szeptemberében indult útjára az első privatizációs program (EPP), amely – a brit példát követve – a nyugati országokban is alkalmazott privatizációs módszerek magyar gyakorlatba való átültetését kísérelte meg.

Az EPP nem titkolt célja volt a különböző privatizációs eljárások, technikák kipróbálása. Az ÁVÜ tapasztalatokat kívánt szerezni a nyilvános részvényértékesítésre (tőzsdei bevezetésre), a vevők nyílt, illetve zártkörű pályázatokon való versenyeztetésére, új tulajdonos(ok) tőkeemelés révén történő bevonására, valamint a munkavállalói részvények alkalmazására. A tanácsadók kiválasztását pályázat segítségével hajtották végre. Ugyanakkor az ÁVÜ magának kívánta fenntartani a döntést a társasággá alakulásban, a szervezeti döntésekben és az eladásban. Programjellegűt az kölcsönzött a folyamatnak, hogy az akkori – egyébként igen élénk – külföldi érdeklődés mellett 20 vállalatot egységesen hirdettek meg tanácsadói pályázatra, illetve későbbi értékesítésre.

Az 1990. szeptemberében meghirdetett program a nemzetgazdaság szinte teljes keresztmetszetét reprezentáló, magyar viszonylatban jelentős és az átlagnál jobban gazdálkodó 20 vállalatot ölelt fel. Az önkéntesen jelentkezett cégek éves forgalma mintegy 100 milliárd forint, eszközállományuk közel 70 milliárd forint volt.

A gyakorlatban az EPP a korábban előkészített privatizációs folyamatra épült, a kiválasztás szempontja a jó (vagy annak tűnő) vállalati teljesítmény és a privatizációs készültség foka volt. Privatizációra 1994-ig a cégek alig valamivel több, mint a felénél került sor. A vállalatoknál 1994-ig 22 milliárd Ft privatizációs bevétel jelentkezett (ebből 2 milliárd Ft E-hitel, 0,5 milliárd Ft kárpótlási jegy).

### **II.3.2. A második privatizációs program (MPP)**

A második privatizációs program (MPP) a vállalati vagyongazdálkodó központok privatizációját jelentette. Ezek mellett szerveződött programmá például az építőipari vállalatok, a nagy értékű irodaházak, a régi kastélyok, egyes történelmi borvidékek cégeinek privatizációja is.

Az MPP az úgynevezett kiüresedett vállalatok szervezeti, jogi és pénzügyi helyzetének áttekintését, az állam tulajdonosi érdekeinek érvényesítését célozta. A program első ütemébe 12 vállalat került bevonásra. A 14 milliárd Ft vagyoneértéket képviselő vállalatcsoport 117 társaság felett rendelkezett. Az elsődleges cél a szakmai befektetők részére történő értékesítés volt; ennek megghiúsulása esetén a vagyongazdálkodás az érintett vállalati központok felszámolására tehető javaslatot.

A második privatizációs program második ütemében összesen 15 társaság vett részt. Saját vagyongazdálkodásuk összességében megközelítette a 33 milliárd Ft-ot. A második privatizációs program III. ütemében 58 társaság vett részt. Saját vagyongazdálkodásuk összességében meghaladta a 35 milliárd Ft-ot. A program egészébe összesen 85 vállalat került bevonásra több mint 82 milliárd Ft összértékű saját vagyongazdálkodással.

### **II.3.3. Az előprivatizációs program**

E program a kereskedelmi, vendéglátó- és szolgáltató szféra egységeinek, bérleményeinek magánkézbe adását, a hazai magántulajdonosi réteg erősítését célozta. A programot a Németh-kormány alatt kezdték kidolgozni és 1990. szeptember 18-án született döntés róla (1990. évi LXXIV. törvény). A versenytárgyalásokon csak magyar vállalkozók vehettek részt. A törvény felsorolta azokat a vállalatokat, amelyeknek boltjait (egységeit) fel kellett kínálni eladásra.

Az ÁVÜ által felkért vagyoneértékelők vagyongazdálkodási és vagyoneértékelést készítettek, kikiáltási árat határoztak meg. A versenytárgyalásokat eleinte nagyrészt a korábbi tulajdonosok szervezték meg, később tanácsadó cégek is bekapcsolódtak. Eleve erős versenyre lehetett számítani a viszonylag alacsony tőkeigény miatt.

Sajnálatos módon nem volt egyértelmű a szabályozás abban a tekintetben, hogy a bérlemények új bérlői a régiéknak jogutódjai-e. Az önkormányzatok emiatt sok esetben felmondták a korábbi bérleti szerződéseket, s akár a többszörösére emelték a bérleti díjakat. Ugyanakkor más jogszabályok alapján egyes vállalatok privatizálásakor nem kellett alkalmazni az előprivatizációs törvény rendelkezéseit. Az önprivatizáció esetében (lásd később) merült fel legtöbbször, hogy e módszert alkalmazva a vállalat elkerülte a teljes körű decentralizációt követő előprivatizációt.

### **II.3.4. Az önprivatizáció (decentralizált privatizáció)**

E program a kis- és közepes méretű állami vállalatok privatizációjának felgyorsítására jött létre. Az önprivatizációs program első szakasza 1991. októberében kezdődött, és bár

hivatalosan 1993. március 31-én fejeződött be, egyes szakértők még lehetőséget kaptak az addig el nem adott vállalatok értékesítésére. A program második szakasza 1992. júliusában kezdődött és 1993. végén fejeződött be.

Az önprivatizációs program I. szakaszában részt vevő vállalatok maximálisan 300 főt foglalkoztattak, 300 millió forintos éves árbevétellel és 300 millió forint saját vagyonnal rendelkeztek. A II. szakaszba bevont állami vállalatok legfeljebb 1000 alkalmazottat foglalkoztattak, maximálisan 1 milliárd Ft évi árbevételük és 1 milliárd Ft saját vagyonuk volt.

Az önprivatizációs programban a szakértő cégeknek jelentős szerep jutott. Az ÁVÜ 129 szakértő cégnek biztosította a részvételi jogot, melyek első lépésben társasággá alakították a vállalatokat, az ÁVÜ-t képviselve tulajdonosi funkciókat láttak el (az átalakulás és az értékesítés közötti időszakban), versenytárgyalást írtak ki, és lebonyolították az értékesítést. Az átalakításért a vállalatoktól kapták díjazásukat, míg a sikeres eladásért az ÁVÜ fizetett a szakértőknek. A program figyelemmel kísérése, ellenőrzése, az információszolgáltatás céljából az ÁVÜ saját céget hozott létre.

### **II.3.5. Kisbefektetői részvényvásárlási program (KRP)**

A program az állami vagyon privatizációjának gyorsítására szolgált. A KRP-be olyan vállalatok kerülhettek, amelyeknél a tulajdon legalább 51%-a szakmai befektetők kezében volt. A KRP két alrendszerben valósult meg:

1. *Részletfizetési alrendszer:* minden nagykorú, Magyarországon állandó lakhellyel rendelkező magyar állampolgárnak 100 ezer forintos keret állt rendelkezésére, ebből vásárolhatott egy „csomagot” az ÁVÜ által felajánlott kínálatból. Ez a módszer azonban nem volt eredményes.
2. *Kárpótlásijegy-alrendszer:* a KRP-be bekapcsolódhattak a kárpótlási jegyet alanyi jogon szerzett, vagy az alanyi jogon szerzett személyektől örökölt kárpótlási jegy tulajdonosai. Ha valaki ily módon vásárolt részvényt, akkor a részvénykeret nem volt korlátozott.

A KRP keretében csak a kísérleti szakasz vált valóra, amelyben két társaság részvényeinek kibocsátására került sor. Az első, KRP keretében megvásárolható részvények a *Soproni Sörgyár* részvényei voltak. A jegyzést nagy érdeklődés kísérte: túljegyzés következett be. Fejenként 16 db részvény jutott az allokáció során a kisbefektetőknek. A nyilvános forgalomba hozatalt követte az 1994. május 6-i tőzsdei bevezetés. A KRP kísérleti szakaszában még egy kibocsátásra került sor. Ez a *Pannonplast Rt.* 26,35 %-os részvénycsomagja. A jegyzés sikeres volt, a program 1994-ben lezárult.

### **II.3.6. Egyszerűsített privatizáció**

Az ún. egyszerűsített privatizációt az ÁPV Rt. indította be 1996-ban. Ez a technika – elvileg – kiemelte a hosszadalmas és nehézkes centralizált eljárási rendből a kisebb méretű vállalatokat, és az eljárást a vállalat fennmaradásában leginkább érdekelt vezetők közreműködésével engedte lebonyolítani.

Az egyszerűsített privatizáció szabályait alkalmazva kellett értékesíteni a közép- és kisméretű gazdasági társaságok állami tulajdonban lévő részesedéseit, ha a gazdasági társaság saját tőkéje nem haladta meg a 600 millió Ft-ot, és a teljes munkaidőben foglalkoztatott dolgozóinak létszáma éves átlagban az 500 főt.

A privatizációs törvény lehetőséget adott arra, hogy az ÁPV Rt. Igazgatósága – ha ezt a privatizációs érdekek kivételesen indokolttá tették – olyan társaságoknál is elrendelhesse az egyszerűsített privatizációt, melyeknek a saját tőkéje *meghaladta* a 600 millió Ft-ot és a teljes munkaidőben foglalkoztatott dolgozóinak létszáma éves átlagban az 500 főt, illetve az ÁPV Rt. a privatizációs törvényben meghatározott jegyzék közzétételéig kivonható társaságokat az egyszerűsített privatizáció hatálya alól, az érintett miniszterek egyetértésének figyelembevételével.

Az egyszerűsített privatizáció egészére jellemző volt a *limitárok kötelező* alkalmazása. A limitár végigvonult az EPP egész történetén, alkalmazása és meghatározása sok vitára adott alkalmat. A program gyenge értékesítési eredményének egyik okaként a limitárat kell megjelölnünk, miközben tudomásul kell venni, hogy az EPP-be már döntően jelentős mértékű kinnlevőséggel terhelt cégek kerülhettek. Ezek a társaságok már a privatizáció kisebb hányadát jelentették.

Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. mint kiíró, törvényi kötelezettségének megfelelően, az 1995. évi XXXIX. tv. 38. §-ának (1) bekezdése értelmében, a készpénzes értékesítésre irányuló nyilvános ajánlati felhívás formáját alkalmazta a privatizáció során.

Az első két ütemben közzétett jegyzéken szereplő társaságok heterogén összetételűek voltak, profiljuk, tevékenységi területük, életképességük, versenyképességük, tőkeerejük, piaci viszonyaik, az adott régióban betöltött szerepük rendkívül változatos volt. Közös vonása a jegyzéken limitáron megjelent privatizációs portfóliónak: a további vagyonvesztést megelőző gyors tulajdonosváltás, a privatizáció egyszerű bonyolítása, privatizációs készpénzbevétel elérése, a hatékonyságjavulás előfeltételét jelentő állami tulajdon privatizálása. Ez mint általános és közös cél jellemezte a társaságokat.

A program három ütemében 71, 48 és 19 db társaságot hirdettek meg, összesen 34 állami tulajdoni hányaddal rendelkező társaságot sikerült értékesíteni.

Az egyszerűsített privatizáció nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Noha összességében a három ütemben közel 140 céget szerettek volna értékesíteni – a sikeres értékesítésekkel alig 5 milliárd Ft körül alakult a teljes bevétel. A látszólag egyszerű eljárás valójában igen bonyolult volt, lassú, nehézkes lépéssorozatokot követelt. A nehezebb helyzetben lévő vállalatokat (pl. Simontornyai Bőrgyár) még jelképes összegért is képtelenség volt eladni, a túl magasan megszabott limitár esetenként azt eredményezte, hogy az értékesítés sikertelensége miatt az állami cég végül felszámolás alá került (a felszámolásban a vagyontáron alul kivásárolták, a befektető pedig esetenként változatlan profittal indította újra a tartozásaitól „megtisztított céget”).

### **II.3.7. Vagyonátadás a társadalombiztosítási önkormányzatoknak**

A Társadalombiztosítási Alap 1992. évi költségvetéséről, valamint a Társadalombiztosítási Alapról szóló 1988. évi XXI. törvény módosításáról szóló 1992. évi X. törvény 21. §-a rendelkezett arról, hogy a Társadalombiztosítási Alap 1994. december 31-ig 300 milliárd Ft ingyenes vagyonjuttatásban részesül.

A társadalombiztosítási önkormányzatok részére *pénzbeli térítés nélkül átadott vagyon* a Társadalombiztosítási Alapok e célra – biztosítási áganként – létrehozott vagyonalapjába került. A vissztehermentesen átvett vagyon a járulékbévitel megosztásának arányában került a

két alap birtokába. E szerint az egészségbiztosítási önkormányzatnak az átadott vagyon 44,32%-a, a nyugdíj-biztosítási önkormányzatnak pedig az 55,68 %-a jutott.

A társadalombiztosítási önkormányzatoknak közel 24 milliárd Ft értékű vagyon került átadásra. Az egészségbiztosítási önkormányzat 1997. évben 17 milliárd Ft értékű vagyont kapott, amely az áramszolgáltató társaságok értékesítését követő korrekció következtében végeredményben 18 milliárd Ft. A nyugdíj-biztosítási önkormányzat 1997. évben 5 milliárd Ft értékű vagyont kapott. Az egészségügyi önkormányzat részére a vagyonátadás a vonatkozó törvényi előírások által meghatározott maximális érték elérése miatt 1997-ben befejeződött.

Az 1998. évi XXXIX. törvénnyel a parlament megszüntette a társadalombiztosítási önkormányzatokat. Az 1998. évi XXXIX. törvény indoklása szerint az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy a társadalombiztosítási önkormányzatok nem rendelkeznek a közhatalmi feladataik ellátásához szükséges alkotmányos legitimációval. Az önkormányzatok megszüntetésével értelmét és funkcióját veszített tb-önkormányzati vagyon értékesítésre visszakerült az ÁPV Rt.-hez. A vagyon értékesítéséből származó bevételt a tb-alapok hiányának csökkentésére kellett fordítani.

### **II.3.8. Tőzsdei privatizáció**

1990-ben a mintegy négy évtizedes kényszerszünet után Kelet-Európában elsőként Budapesten nyílt meg újra a tőzsde. A tőzsdére elsősorban nagyobb, közismert és sikeres vállalatok kerülhettek. A bevezetéseknél a kedvező pénzügyi adatok és a kiemelten a jó cash-flow eredmény mellett a piaci stabilitás és a közvélemény előtti ismertség is sokat nyomott a latban. Mindez kifejeződik a tőzsdei bevezetés igen szigorú követelményrendszerében, ami eleve behatárolta a számításba jövő állami társaságok körét.

Az 1992. év közepén az új magánosítási politika meghirdetése némi elmozdulást jelentett a tőzsdei privatizáció nagyobb arányú alkalmazásának irányába. A meghirdetett program hangsúlyozta a széles magyar tulajdonosi réteg megteremtésének szükségességét, köztük a kisbefektetők bevonását.

Az ÁVÜ által korábban (döntően külkereskedelmi) vállalatoktól elvont irodaházakat tömörítő Pillér Befektetési Alap papírjait 1993 márciusában dobták piacra szintén kárpótlási jegyek ellenében. 1993 elején áttekintették az ÁVÜ-vállalatokat is, amelyeknél a tőzsdei bevezetés számításba jöhet. A 20-as vállalati körből 6-ot jelöltek meg rövidebb távú nyilvános kibocsátásra. Ezek közül kerültek ki az 1993. év végén piacra dobott részvények (Globus, Domus, Primagáz). A legszerencsésebbek azok a kibocsátások voltak, ahol a kisbefektetők bevonásával egyidejűleg (vagy azok előtt) sikerült szakmai befektetőt találni, akik tőkeemelést is végrehajtottak a cégnél (az említett Primagáz, Domus, Globus), de hasonló a már korábban privatizált Julius Meinel-papírok 1993 második felében történő kibocsátása is. A Zwack Rt. részvényeinek ugyancsak sikeres parkettre kerülésére a privatizációt követően került sor.

Míg 1997. december 31-én a BÉT-en 47 hazai társaság és két külföldi cég (a COFINEC és a Central European Growth Found) részvényeivel kereskedtek, addig 1999. év végén 70-fajta, 2007-ben 4-fajta (OTP, MOL, RICHTER, FHB) részvény kereskedése zajlott.

### ***III. Tranzakciók, privatizációs bevételek a privatizációs szervezeteknél***

Az 1990-től 2007-ig terjedő időszakra vonatkozóan éves bontásban, vagyonkezelő szervezetenként kerül bemutatásra a kiemelt tranzakciók köre, illetve a privatizációval kapcsolatos bevételek, kiadások.

#### **1990. év (ÁVÜ):**

Az 1990 március 1-én alakult Állami Vagyonügynökség működésének első éve jellemzően a társaságok vállalkozói vagyonának felmérésével és az állami vállalatok átalakulásának szervezési folyamatának megkezdésével telt. Az év folyamán 27 átalakulás gazdasági társasági formává már befejeződött. Az Állami Vagyonügynökség megalakulása után az állami vállalatoknak előzetes bejelentési kötelezettsége keletkezett, amennyiben állami vagyont (köztük részesedést) kívánt értékesíteni. A szervezet 1990. év nyaratól önállóan is indított privatizációs programokat. Az 1990 szeptemberében indult első privatizációs program 2 nagy állami vállalatot érintett. Az ún. Extra privatizációs programban olyan társaságok kerültek be, ahol a társasági vagyon több mint fele korábban kiszervezésre került, így az állami vállalat kiüresedett és csak központi irányító programot látott el. A vagyonkezelő itt látta a legnagyobbnak a vagyonvesztés kockázatát. A program első ütemébe 12 vállalat került be, amely 14 Mrd Ft vagyonértéket képviselő 117 kiszervezett társaság felett rendelkezett. Az év során 15 részesedés került értékesítésre. Az 1990. évi privatizációs bevétel 3,3 milliárd Ft volt.

#### **1991. év (ÁVÜ):**

1991. január 1-jén 1897 állami tulajdonú vállalat tartozott az Állami Vagyonügynökséghez. Az ezek által képviselt állami tulajdon könyvszerinti értéke kb. 1900 milliárd Ft volt, ebből 1860 milliárd Ft értékű vagyon (azaz az állami tulajdon 98%-a) került az Állami Vagyonügynökséghez.

A privatizáció 1991-es folyamatainak eredményeként az év végére 345 milliárd Ft könyvszerinti értékű állami vagyon került társasági tulajdonba. A kivásárlások, a szerződésekben rögzített opciók és tőkeemelések értékét összeadva megállapítható, hogy a társasági tulajdonba került vagyon legkevesebb 50% felett érvényesült magántulajdonosi kontroll. Az 1991. december 31-i állapot szerint az 1900 milliárd Ft értékű állami vállalati tulajdonból 144,4 milliárd Ft került értékesítésre, azaz a privatizáció mértéke 7,6 % volt.

#### **Vállalati kezdeményezésű privatizáció**

1991 októberében megindult az egyszerűsített vállalati kezdeményezésű privatizáció, amelynek keretében 167 állami kisvállalat átalakulása kezdődött meg, 20 esetben pedig 1991. december 31-ig az be is fejeződött.

Az **előprivatizáció** keretében – a szóba jöhető több mint 10.000 egységből – az 1991. évi értékelés szerint kb. 8 ezer volt értékesíthető az akkori gazdasági környezetben. Ebből 1991-ben 2.120 üzlet privatizálása befejeződött. Az eladások összértéke 5,1 milliárd Ft-ot tett ki. Mintegy 1.200 üzlet esetében az 1993 után folyamatosan lejáró hosszú távú szerződések függvényében történhetett meg a privatizáció. A még értékesíthető üzletek a vagyonértékelések elkészülése után folyamatosan kerültek meghirdetésre és árverésre. Ebből 1991-ben 2120 üzlet privatizálása befejeződött. Az eladások összértéke 5,1 milliárd Ft-ot tett ki.

Az 1991-ben lebonyolított tranzakciók döntő többsége **hazai vállalkozók** közreműködésével, az előprivatizáció keretében zajlott le. A belföldi vásárlóerő a közép- és nagyvállalatok privatizációs folyamatában egyelőre nem játszott meghatározó szerepet.

Az ÁVÜ minden esetben módot adott arra, hogy a **munkavállalók tulajdoni hányadot szerezzenek** a társasággá alakuló állami vállalat részvényeiből, üzletrészeiből. Az 1991-ben lebonyolított privatizációk során 50 alkalommal, a vagyon 2,2 %-át megtestesítő mértékben jött létre kedvezményes feltételek mellett munkavállalói tulajdon.

Jóváhagyott az ÁVÜ olyan kezdeményezést is, amely keretében a munkavállalók kedvezményes kamatozású hitelt vettek igénybe a vállalati részvények megvásárlására, s amelyek törlesztése a részvények osztalékának terhére történhetett (munkavállalói résztulajdonosi program – MRP).

A 27 programszerűen kezelt **külkereskedelmi vállalat** közül 14 átalakítása történt meg. A vállalat teljes körű privatizációjára kötött az ÁVÜ megállapodást az Artex, az Investor, a Transelektro esetében. Előbbiek eredményeképp mintegy 3,5 milliárd Ft központi bevétel is keletkezett.

Előrehaladott szakaszba jutottak a MONIMPEX 51 %-ának értékesítéséről szóló tárgyalások, továbbá előkészületek kezdődtek a MOGÜRT, CHEMOLIMPEX, a METRIMPEX, METALIMPEX, MASPED többségi részesedésének privatizálására is. A NIKEX Külkereskedelmi Vállalat vagyontárgyai eladásra kerültek a vállalat megszűnése előtt. Egyidejűleg az ELEKTROIMPEX és a TANIMPEX esetében vezetői kivásárlást terveztek.

Az ÁVÜ igazgatósága 1991. januárjában fogadta el a **Második Privatizációs Program (MPP)** konstrukcióját és az abban résztvevő vállalati kört. Az elfogadott konstrukció szerint első fázisban – tanácsadói közreműködéssel – a vállalatok átvilágítását kellett elvégezni, az értékesítési stratégiák összeállítására koncentrálni.

A 13 – az MPP-ben szereplő vállalat a következő volt: Szerszámgépipari Művek, Szatmár Bútorgyár, Információtechnikai Vállalat, Csavaripari Vállalat, Építőgépgyártó Vállalat, Élelmiszeripari Gépgyártó Vállalat, Elegant Május 1. Ruhagyár, Ganz Szerszámgépgyár Vállalat, Magyar Optikai Művek, Grabocenter, CsM. Ruhaiipari Gép- és Kerékpárgyártó Vállalat, Szék- és Kárpitosipari Vállalat, Kecskemét-Szikra ÁG., Fejér Megyei ÁHV., Kaposvári Húskombinát.

A tanácsadó cégek által javasolt és az ÁVÜ igazgatósága által elfogadott koncepció szerint megindult a társaságokban működő vagyoni betétek egyenkénti értékesítése, majd az állami vállalat megszüntetése 8 vállalat esetében. Ebből 6 befejeződött 1991. december 31-ig, a további kettő (MOM, CSIV) megszüntetése – a hosszú távú kötelezettségek és a nehezen felszabadítható vagyontárgyak miatt – áthúzódott 1992 első félévére. A Ganz Szerszámgépgyár Kft. értékesítésének első fordulója eredménytelenül zárult a privatizációs hitelkonstrukciók nehézségei miatt. Az egyedi értékesítésekből addig mintegy 300 millió Ft ÁVÜ nettó bevétel keletkezett.

Az ún. „**Extra**” **privatizációs program**ba az Ipari és Kereskedelmi Minisztériummal közösen az ÁVÜ 16 – piacvesztéssel súlyosan érintett – vállalatot jelölt ki. Ezek közül a kijelölt tanácsadók 6 vállalatot tartottak alkalmasnak a privatizálásra, így a programba végül ez a hat vállalat került.



Az **Építőipari Privatizációs Program**ba bevont 35 vállalat közül – a tárgyalt időszakban – hat átalakítása fejeződött be. Így a magyar építőipar szervezeti rendszerében és tulajdonosi szerkezetében is megkezdődtek azok a változások, amelyek az állami tulajdon teljes kiváltását célozzák.

A teljes állami vagyonrész privatizálása megtörtént a KIPINVEST, STRABAG-HUNGARIA, FÖMTERV, IPARTERV Rt. és MÜBER vállalatok esetén. Az ÉPP program keretén belül 63 vagyonvédelmi ügy szerepelt. Az ebből a programból származó ÁVÜ nettó bevétel elérte a 822 millió Ft-ot.

A 14 milliárd Ft könyvszerinti vagyonnal rendelkező 15 vállalatból álló **„Borprogram”** keretében egy vállalat társasággá alakítása fejeződött be, és további hétnek az átalakítása volt 1991. év végén folyamatban. A Kecskeméti, Pannonvin és Promontorvin már korábban társasággá alakult. (Befektetői kezdeményezés érkezett a Kecskeméti Rt. részvényekre a névérték kb. 30%-án, a Promontorvin esetében egyházi kárpótlás ellenértékéért részvényekkel fizetett a vagyonkezelő).

A Badacsonyi, Helvéci, Kiskunhalasi, Izsáki, Kiskőrösi ÁG-kat és a Szegedi Pincegazdaságoknál az értékesíthető üzemegységeket vagyonvédelmi ügyek keretében privatizálták, amelyek az ÁG-k felszámolását eredményezték.

Az **Első Privatizációs Program** legfontosabb célja a stratégiai és intézményi befektetők figyelmének felkeltése volt, ugyanakkor a program legfőbb erényévé azon tapasztalatok összegzése vált, amelyeket a Vagyonügynökség felhasznált a további programok indításánál. A nemzetközi és hazai piacokon, valamint a pénzügyi rendszerben bekövetkezett változások a „jónak” minősített vállalatoknál is olyan pénzügyi felzútségeket okoztak, hogy szinte lehetetlenné vált nemzetközi tőke bevonása.

### **1992. év (ÁVÜ):**

Az értékesítés az 1990-1991. évi együttes érték duplája volt. Az előprivatizációs eljárás alkalmazása során az értékesített üzletek száma 1991-hez képest megháromszorozódott. Jelentősen felgyorsult az értékesítés az önprivatizációs eljárás alkalmazásával. Elkészültek az alágazati privatizációs stratégiák.

A Soproni Sörgyár privatizációja lezárult. Az évi 750hl sört gyártó cég az osztrák Brau AG-vel kötött szerződést. A zártkörű kibocsátás során a Brau AG 37,5%, az ÁVÜ 47,7% alaptőkéhez jutott, az önkormányzatok 8,5%-kal részesedtek, a kárpótlási jegyekkel a részvények 6,3%-a kelt el.

Lezárult a budafoki Hungarovin Borgazdaság Kombinát privatizációja. Magyarország egyik legnagyobb bor- és pezsgőtermelő cégét a német Henkell and Aschönlein vette meg 74,77%-ban, az önkormányzat 14,65%, a cég különféle partnerei 10,58%-ban lettek birtokosai a cégnek. A dolgozók számára 10%-os dolgozói részvényt különítettek el.

Befejeződött a magyar dohánygyárak privatizációja azzal, hogy az USA-beli Reynolds megvásárolta a Sátoraljaújhelyi Dohánygyárat.

Az Országos Kereskedelmi és Hitelbank Rt. vásárolhatta meg az UVATERV Vigadó téri székházát. A bank a 2 milliárd forintos vételárnak felét fizette ki készpénzben, a vételár másik részét a Tüköry utcában lévő irodaház átadásával egyenlítette ki.

A német International Spare Part lett az Autóker állami részvényeinek új tulajdonosa. A német partner a szerződés alapján 10 millió márkányi beruházásra vállalt kötelezettséget a társaságba.

A Henkel 1992. év második felében tett ajánlatot a TVK mosószer üzletágára. Az ajánlat szerint a befektető 1 milliárd forint tőkeinjekciót is vállalt.

A Váci utcában található Fontana áruházat a Müller GmbH német társaság szerezte meg, amely 15,5 millió DEM-et fizetett, valamint vállalta, hogy továbbra is áruházként működteti az épületet.

A Danubius részvények értékesítése során kisbefektetők 1,898 milliárd, míg a dolgozók 40 millió Ft-os részvényt csomagot szereztek. Az ÁVÜ birtokában 2,024 milliárd névértékű részvényt csomag maradt.

### **1992. év (ÁV Rt.):**

Tekintettel arra, hogy a vagyonkezelő szervezet 1992. évben alakult meg, a társaság elsődlegesen a vagyon átvételére, és az átvett eszközök, részesedések vagyonkezelésére koncentrált.

Az ÁV Rt. 1992. évi privatizációs tevékenységét átfogóan a folyamatban lévő, az ÁVÜ által már elindított privatizációs ügyletek átvétele, illetve továbbvitele és befejezése jelentette. Ennek alapján:

- A MALÉV Rt. tőkeemeléses privatizációja 1992. év decemberében befejezésre került, azonban ez a konstrukció nem eredményezett bevételt a vagyonkezelő számára (az ÁPV Rt. később a MALÉV Rt.-ben így részesedést szerző magánbefektető részesedésének megvásárlásáról döntött);
- elindult a MATÁV Zrt. 1993. évre időzített privatizációs eljárásának előkészítése;
- elindult, de ideiglenesen felfüggesztésre került a gázszolgáltató társaságok privatizációja;
- a Herendi Porcelánmanufaktúra Rt. MRP jellegű privatizációja befejezés előtt állt;
- az 1992. évben elkezdődött, 1993. évre áthúzódott, de akkor eredménytelenül zárult a Richter Gedeon Rt., Biogal Rt., Alkaloida Rt. és az Egis Rt. privatizációs pályázata.

Az üzleti stratégia kidolgozásával párhuzamosan elkezdődött a privatizációs és értékesítési terv megfogalmazása is, de a további privatizációt nehezítette, hogy közel 100 vállalat esetében még nem történt meg a gazdasági társasággá történő átalakulás 1992. év végére.

### **1993. év (ÁVÜ):**

Az izraeli Eagle Medcal Produkt és a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. konzorciuma vette meg az OMKER részvényeinek 51 %-át. A többi részvény a társadalombiztosításhoz, illetve a munkavállalókhoz került, illetve a kárpótlási jegy-felhasználás céljára elkülönítették.

A veszprémi Agroker MRP konstrukció keretében került privatizációra, míg a szolnoki Agroker esetében menedzsment-MRP vásárlás történt. A budapesti Agrokernek pedig az USA-ból érkező GETZ lett a tulajdonosa.

A dolgozók vehették meg a Masped-et, ahol zártkörű pályázatot követően a Masped Holding kapta meg a felkínált 79,87 %-os részesedést 2 milliárd 116 millió Ft értékben.

A Duna Intercontinental szállodát az USA székhellyel rendelkező, de nemzetközi hotellánc tulajdonos Marriott vásárolta meg.

Döntés született a Budapesti Tejipari Vállalattal kapcsolatban. Ennek értelmében leválasztották és önállóan értékesítették a kelet-pesti és kelenföldi üzemrészeket, valamint a Budafoki Sajtgyárat.

A Kőbányai Sörgyár Rt. privatizációjára kiírt pályázatot egy dél-afrikai szakmai befektető nyerte. A South African Breweries a világ 7. legnagyobb sör- és üdítőgyártó cége volt. A befektető 66,4 %-os tulajdoni hányadot tudott szerezni, ugyanis az ÁVÜ tulajdonában lévő 86,4 %-os részvénycsomag 20 %-át a kárpótlási jegy programra különítették el.

Az Amfora Kereskedelmi Rt.-ben lévő 62,11 %-os ÁVÜ tulajdonra kiírt pályázatot az MRP és a menedzsment közös ajánlata nyerte el a jegyzett tőkeérték 129 %-ának megfelelő vételi ajánlata alapján.

A PANNONIA Szálloda Rt. privatizációjára kiírt pályázatot a francia Accor cég nyerte meg.

A DOMUS Rt. 30%-ára vonatkozó opciós vételi jogával élt a FOTEX Rt., így a korábban megszerzett 15 %-os részvénycsomaggal együtt a befektető a társaságban 45%-os tulajdonosi jogot szerzett.

A Caola Rt. értékesítésére kiírt pályázatot a Benkő és Társa Kft. nyerte meg, így a társaság 92,08 %-os tulajdonosává vált. A társaságban az MRP szervezet is részesedést szerzett.

A Lábatlani Cementipari Kft.-t svájci befektető szerezte meg 400 millió Ft-os vételáron.

Az ácsi, az ercsi, a mezőhegyesi és a sárvári cukorgyár privatizációja befejeződött. A pályázatot a mezőgazdasági termelőkől és a menedzsmentből álló Első Hazai Cukorgyártó és Forgalmazó Konzorcium nyerte meg (az 50,1 %-os részvénycsomagok összértéke 1,828 milliárd forint volt). Az ÁVÜ-nél maradt 1,3 milliárd értékű részvénycsomagot a társadalombiztosítási alapok számára történő átadás érdekében különítették el.

A SOLAMI Húsipari Rt. alaptőkéjének 98 %-ára, azaz 588 millió forint névértékű részvénycsomagra kiírt harmadik pályázat eredménnyel zárult. A vevői konzorcium a társaság menedzsmentjéből (260 millió Ft privatizációs lízing), az MRP szervezetből (94,5 millió Ft vételár) és a mezőgazdasági termelőkől (105 millió forint vételár) állt.

A Thúr Húsipari Gyöngyös Rt. 89,97 %-os részesedését a Tiszahús konzorcium nyerte el.

Az OROSHÁZA-Food Élelmiszeripari Rt. 488,7 millió forintos részvénycsomagját a Appel Frenzel GmbH, a Hungavis Külkereskedelmi Rt. és egy magánbefektető konzorciuma szerezte meg.

Lezárult a Papíripari Vállalat Diósgyőr Részvénytársaság privatizációja, a pályázat nyertese a Pénzjegynyomda Rt. lett.

### 1993. év (ÁV Rt.):

Az 1993. év első felében az 1992. évről áthúzódó és még az ÁVÜ által elkezdett **Herendi Porcelánmanufaktúra privatizációja** volt az egyetlen érdemi tevékenység. A privatizáció során az új tulajdonosok teljes egészében a vállalat dolgozói lettek, akik a magyar privatizációs jogszabályok adta kedvezményeket figyelembe véve E-hitellel és kárpótlási jeggyel szereztek tulajdont. A privatizáció lezárult, a vállalat az új tőkestruktúrában még jelenleg is működik.

Ugyancsak 1993. évi privatizáció a **Chinoi**n még magyar tulajdonban tartott és külföldi befektetők számára eladható 11%-nyi részvényeinek értékesítése a vállalatban már tulajdont szerzett Sanofi cég részére. A júliusban aláírt megállapodás a vállalat, illetve a tulajdonos magyar állam számára kedvező volt, miután a részvényeket 500% fölötti árfolyamon értékesítették.

A legnagyobb privatizációs ügylet 1993. évben a **MATÁV** december 22-én befejeződött privatizációja volt. Az ország egyik legnagyobb és legfontosabb vállalata 30 %-át adták el szakmai befektetőknek és közben 10 %-ot pénzügyi befektető vásárolt meg konvertálható elsőbbségi részvények formájában. A lényegében 4 hónap alatt végrehajtott tranzakció a magyarországi privatizáció majdnem minden elemét tartalmazta, kiegészítve a koncessziós pályázattal. Az eredetileg 60 milliárd forint körüli alaptőkéjű MATÁV-nál több ütemű alaptőke emelést kellett végrehajtani, a külföldi befektetővel a részvényesi és szindikátusi szerződést meg kellett kötni, majd az EBRD/IFC által rendelkezésre bocsátott és az első lépcsőjű alaptőke 10 %-át átvevő konvertálható részvényt törzsrészvénné kellett átalakítani. Ennek az átalakításnak a kapcsán az EBRD/IFC részvényeinek mennyisége az eredeti 10 %-kal szemben 3 %-ra csökkent.

A rendkívüli kiélezett körülmények között folyó versenyben a világ legnagyobb hírközlési vállalatai vettek részt, és a tendert végül is a Deutsche Telekom és az Ameritec vállalatokból létrejött konzorcium, a MagyarCom nyerte meg. Az ügyletnek köszönhetően 13,3 milliárd Ft volt a koncesszió tulajdonos KHVM bevétele, míg az ÁV Rt. 34,2 milliárd Ft-ot könyvelhetett el a privatizációs bevételei között.

Jelentős tranzakció volt az **EGIS Gyógyszergyár** december 23-án lezárt privatizációja. Itt a vállalat részvényeinek 30 %-át 30 millió dollárért az Európai Beruházási és Fejlesztési Bank (EBRD) vette meg, mely pénzügyi befektetőnek minősült.

Az EGIS privatizációjával lényegében párhuzamosan folyt a **HUMÁN Oltóanyaggyár** közel azonos méretű értékesítésű tranzakciója. Itt 7,7 millió dollár volt a devizabevétel, a külföldi fél 36 % részesedést szerzett.

### Részvényértékesítés kárpótlási jegy ellenében

Az Állami Vagyonkezelő Részvénytársaságnak törvényi kötelezettsége volt a kárpótlási jegyekkel szembeni részvénykínálat megteremtése, a kisbefektetők tulajdonhoz juttatása,

valamint a magyar részvénytőzsdé és a tőzsde élénkítése. A Kormány 3275/1993. számú határozatában előírta, hogy az állami vagyonkezelő szervezetek a kárpótlási kínálat megteremtését prioritásként kezeljék feladataik teljesítése során. Ezeket a célokat a hozzá tartozó társaságok részvényeinek nyilvános forgalomba hozatalával tudta az ÁV Rt. teljesíteni. Ilyen forgalomba hozatalra került sor például a CHINOIN Rt., a BIOGAL Rt., a PICK Rt., az OTP Rt., a MOL Rt. esetében.

A nyilvános kibocsátásoknak három alapvető feltétele volt a kialakított vagyonkonceptió szerint:

- (a) Azok a társaságok kínálhatók fel kárpótlási jegyért elsősorban, amelyek tevékenysége a kisbefektetők előtt ismert és pénzügyi, gazdasági helyzetük vagy a tőzsdén vagy a tőzsdén kívüli forgalomban kedvező megítélésben részesül (ilyen volt a PICK, az OTP, a HUMÁN társaság stb.).
- (b) Nagy jelentősége volt a megfelelő cserearány kialakításának, amely a tőzsdén kívüli társaságok esetében több mérlegadat együttes figyelembe vételét igényelte. 1993-ban mind a sikeres, mind a sikertelen árfolyam kialakítására több példa is megemlíthető. Sikeresnek bizonyult az árfolyam kialakítása többek között az OTP, a PICK, a HUMÁN társaságok esetében, míg a MOL, illetve az MKB jegyzéskor a felkínált részvények túlnyomó többsége a magas árfolyam miatt nem került átváltásra.
- (c) A sikeres kibocsátások feltételei között ugyancsak nagy a jelentősége a megfelelő reklámtevékenység kialakításának, amely a gyógyszergyári részvények felkínálásakor már tudatos összetett feladatként jelent meg az ÁV Rt. munkájában. A kárpótlottnak a részvényekkel szembeni érdeklődés felkeltése érdekében folyamatos kapcsolatot alakított ki az ÁV Rt. a kárpótlással foglalkozó médiákkal.

#### **1994. év (Állami Vagyonügynökség és ÁV Rt.):**

1994-ben az ÁV Rt. 23, az Állami Vagyonügynökség 214 esetben értékesítette állami tulajdonú társaság részvényeit. Ez a volumen az 1993-as év megfelelő adatának 75 %-a. A részvényértékesítési bevételek jelentősen elmaradtak az 1993. évre elszámolt 168 milliárd Ft-tól. A részvény eladásból származó készpénzbevétel 1994-ben 27,2 milliárd Ft volt, közel 100 milliárd Ft-tal elmaradva az 1993. évi szinttől.

Nagyságát tekintve az 1994-es év legnagyobb tranzakciója a MOL 7 milliárd Ft-os kárpótlási jegy részvénytársaság akciója volt. Ugyancsak jelentős tény, hogy 1994-ben lényegében lezárult az 1990-ben beindított, több mint 10 ezer kiskereskedelmi egység értékesítését magába foglaló előprivatizációs program is. 1994-ben 805 üzlet került értékesítésre.

#### **1994. év (ÁV Rt.):**

Az ÁV Rt. 1994. évi üzleti-pénzügyi terve kiemelkedően kritikusnak minősítette a tervezett 175 milliárd Ft privatizációs készpénzbevétel 82 %-át reprezentáló MVM Rt. (125 milliárd Ft) és a gázszolgáltató társaságok (19 milliárd Ft) előirányzatainak realizálhatóságát. Végül a tulajdonviszonyok rendezésének, az energia törvény parlamenti jóváhagyásának, a Magyar Energia Hivatal létrehozásának, az árak rendezésének és az energiaellátási rendszer kidolgozásának időbeni elhúzódnása valóban az energiaszektor privatizációjának és az abból származó bevételek elmaradásához vezetett.

Az 1994. évi üzleti-pénzügyi terv, az MVM Rt.-n és a gázszolgáltató társaságokon felül további 29 társaságoknál irányzott elő mintegy 31 milliárd Ft nagyságrendű privatizációs készpénzbevételt, amiből az év folyamán 7.040 millió Ft készpénzbevétel került realizálásra.

A részesedés értékesítések közül a következő tranzakciók eredményeztek 1 milliárd Ft feletti bevételt az ÁV Rt.-nél 1994. évben: MOL Rt. 7.073 millió Ft; Antenna Hungária 1.126 millió Ft; Chinoin 3,467 millió Ft; Egis Rt. 4.968 millió Ft; ÁB-AEGON Rt. 784 millió Ft; Hungária Biztosító Rt. 1.092 millió Ft; OTP Rt. 4.860 millió Ft; MKB Rt. 1.413 millió Ft.

Társaságonként vizsgálva a következők állapíthatók meg:

**Hungarocamion Rt.:** Az 1994. évre tervezett privatizációs készpénzbevétel 2,5 milliárd Ft volt. A privatizációra a pályázat 1994. júniusában kiírásra került. Miután értékelhető, illetve elfogadható ajánlat nem érkezett, a pályázat eredménytelenül zárult. Az ÁV Rt. ezt követően felkérte a menedzsmentet, dolgozzon ki egy decentralizált privatizációs programot. Ennek bevételeiből rendezze pénzügyi helyzetét és teremtsen meg a korszerű, hosszabb távú eredményes működés feltételeit. A privatizáció 1994. évben elmaradt.

**MAHART:** Az 1994. évre tervezett privatizációs bevétel 4,0 milliárd Ft volt. A terv a MAHART és a leányvállalati tulajdonában lévő ingatlanok eladásával számolt, de a tulajdonjogok rendezése, és az ingatlanok értékelései elhúzódtak, így a társaság privatizálása évekig lekerült a napirendről.

**Antenna Hungária Rt.:** A tervezett készpénzbevétel 3,5 milliárd Ft volt. A privatizáció érdemi megkezdését a frekvencia-, árszabályozás, a médiatörvény hiánya, továbbá a társaságon belüli üzletvitel zavarai akadályozták meg.

**Alkaloida Rt.:** A tervezett készpénzbevétel 2,2 milliárd Ft volt. A cég egészben történő értékesítése a heterogén termékszerkezet miatt 1994. évben meghiúsult.

**Erdért Rt.:** A tervezett privatizációs készpénzbevétel 1,8 milliárd Ft volt. A terv alapvetően ingatlanok eladásával számolt, de a tulajdonjogok rendezése és az értékelések nem valósultak meg abban az évben.

**Athenaeum Nyomda Rt.:** az 1994. évre tervezett privatizációs készpénzbevétel 1,2 milliárd Ft volt. A társaság privatizációs pályázata kiírásra került, amely eredménytelenül zárult.

**Szikra Lapnyomda Rt.:** A tervezett privatizációs készpénzbevétel 1,2 milliárd Ft volt, a társaság értékesítése azonban nem realizálódott.

**BIOGAL Rt.:** A tervezett privatizációs készpénzbevétel 0,8 milliárd Ft volt. Piaci és gazdaságossági szempontok – az 1994. évi több gyógyszergyártó privatizáció egybeesése – miatt a társaság értékesítése elmaradt.

### **Kárpótlási jegyek ellenében történő értékesítés**

Az ÁV Rt. Részvényesi Jogainak Gyakorlója – a privatizációt felügyelő tárca nélküli miniszter – 4/1993. (IX. 10). számon határozatot hozott a kárpótlással kapcsolatos kormányhatározatban foglalt intézkedések végrehajtására, amelyben felszólította az ÁV Rt.-t, hogy biztosítson megfelelő kínálatot a kárpótlási jegyekkel szemben és jelölje ki a kárpótlási portfóliót.

Az Igazgatóság által kijelölt portfólióból az ÁV Rt. összesen 15,16 milliárd Ft névértékű részvényt kínált fel nyilvánosan kárpótlási jegyekkel szemben, amiből 13,45 milliárd Ft névértékű részvény kelt el.

A nyilvános kibocsátásokon felül az ÁV Rt. 1994. nyarán négy portfólió csomagot (gyógyszergyári részvények, valamint márkavédelmi társaságok részvényei) nyilvános pályázati kiírás útján kínált fel kárpótlási jegyért. Ez a konstrukció nem magánszemélyek, hanem cégek, szövetkezetek, önkormányzatok számára biztosította a kárpótlási jegyek felhasználását. Az árat licitálás útján maguk a pályázók alakították ki, ezért a kárpótlási jegyek beszámítási értéke ebben az esetben inkább a piaci árfolyamhoz közelített, mint a kamattal növelt névértékhez.

Az alábbi felsorolás tartalmazza, hogy az ÁV Rt. mekkora részvénycsomagokat kínált fel kárpótlási jegyekért a társaságok átalakuláskori alaptőkéjének százalékában meghatározva (a felkínált részvény mennyiség nem minden esetben kelt el):

|                      | %    |
|----------------------|------|
| MKB Rt.              | 5    |
| Budapest Bank Rt.    | 5    |
| PICK Rt.             | 20   |
| MOL Rt.              | 5    |
| HUMÁN Rt.            | 10   |
| CHINOIN Rt.          | 16,5 |
| ALKALOIDA Rt.        | 10   |
| BIOGAL Rt.           | 10   |
| EGIS Rt.             | 12   |
| OTP Rt.              | 25   |
| Szikra Lapnyomda Rt. | 10   |
| Antenna Hungária Rt. | 10   |

### 1994. év (ÁVÜ):

1994. évben az ÁVÜ kezelésében lévő vagyon privatizációja lelassult. A pályázatok száma alig valamivel több, mint a harmada volt az 1993-as évinek, a meghirdetett társaságok száma pedig az 1993. évi adat felénél is kevesebb.

Ezek a tények a privatizáció számottevő lelassulását mutatják, ugyanakkor azonban azt a tényt is figyelembe kell venni, hogy a privatizációs pályázatok egy részét az ún. Önprivatizációs program keretében nem az ÁVÜ, hanem megbízott tanácsadók hirdették meg. A sikeres pályázatok aránya 1994-ben 78 %, míg 1993-ban 61 % volt. A pályázati kiírások közel fele a feldolgozóiparra esett: 121 kiírás 110 társaságra. Az erdő-, mező-, vadgazdálkodás ágazatban 15 társaságot hirdettek meg, az összes pályázat száma is 15 volt.

Az ÁVÜ 1994. évben – a tervezettet meghaladóan – 98,2 milliárd Ft bevételt realizált. A részvényértékesítések 66.703 millió Ft-ot (214 értékesített részvénytársaság), az üzletrész értékesítés 10.627 millió Ft-ot (155 értékesítési tranzakció), a vagyonvédelmi értékesítések 28.523,8 millió Ft-ot – 267 db vagyonvédelmi értékesítést – képviseltek. Ezzel a vagyonkezelő a részvényértékesítést összességében 102,6 %-on, az üzletrész értékesítéseket 72 %-on, a vagyonvédelmi értékesítést 496,7 %-on realizálta.

## Részvényértékesítések

1994-ben az ÁVÜ 214 esetben értékesítette állami tulajdonú társaság részvényeit. Ez a volumen az 1993-as év megfelelő adatának csak kétharmada (1993-ban a részvényértékesítés száma 304 volt).

A feldolgozóipari cégek értékesítése 1994-ben magas arányt ért el, az összes értékesítésnek közel felét tette ki. Itt azonban főként kis cégek kerültek eladásra. Jelentős volt még az értékesítés a kereskedelemben, ahol a 60 értékesítés az összes értékesítés 28%-át jelentette.

Három ágazatban nem volt részvényértékesítés: a bányászatban, a villamosenergia-, gáz-, hő- és vízellátásban és az oktatásban. Ez nem jelenti azt, hogy ezekben az ágazatokban nem értékesítettek volna kft-üzletrészeket. Az értékesítések során a legmagasabb árfolyamot az ingatlan ágazatban sikerült elérni, 167,5 %-ot; 100%-os átlagárfolyam alakult ki a kereskedelem, illetve a szálláshely-szolgáltatás ágazatban. A többi ágazatban az értékesítések átlagos árfolyama 100 % alatt volt. A legalacsonyabb árfolyam az egyéb közösségi, társadalmi és személyi szolgáltatás ágazatban alakult ki, igaz, hogy itt csak egy tranzakció volt az év során.

A 214 társaság 65.010,6 millió Ft jegyzett tőkével, 66.703,8 millió Ft eladási áron, 102,6 %-os árfolyam mellett került értékesítésre.

Az ÁVÜ 1994-ben közel 12,5 milliárd Ft névértékű **üzletrészt értékesített**. Az üzletrész értékesítés árfolyama alig haladta meg a 70%-ot. Az összes üzletrész értékesítés több mint egyharmadát adó feldolgozóiparban az értékesítési árfolyam 77 %-os volt.

Összesen a 155 tranzakció névértéke 12.416,6 millió Ft, eladási ára 10.627,0 millió Ft, átlagárfolyama 72 % volt.

1994-ben a **vagyonvédelmi értékesítések** meghaladták a részvényértékesítések számát. Ezen a módon az ÁVÜ 5,74 milliárd Ft értékű vagyont privatizált. Az összesen 267 vagyonvédelmi értékesítésben elért összbevétel azonban a részvényértékesítés értékének a felét sem érte el.

A vagyonvédelmi értékesítések természetéből következően az összes értékesítés 38 %-a az ingatlanügyek ágazatra esik. Ugyanakkor a vagyonvédelmi értékesítésekben a legmagasabb árfolyamot nem ebben az ágazatban, hanem a feldolgozóiparban sikerült elérni.

1994-ben összesen 267 vagyonvédelmi értékesítésből könyvszerinti értéken 5.742,4 millió Ft, eladási áron 28.523,8 millió Ft folyt be 496,7 %-os árfolyamon.

Az ÁVÜ 1994-ben 362 tranzakcióban fogadott el **kárpótlási jegyet**. Legnagyobb arányban a bányászat, illetve az egyéb közösségi szolgáltatás tranzakciónál használtak fel kárpótlási jegyeket.

A kisbefektetők számára 1994-ben az alábbi társaságok részvényei voltak cserélhető kárpótlási jegyért: Veszprémtej Rt., Pillér II. Alap, Csemege Julius Meinel Rt., Danubius Rt., Globál TH. Rt., Aranypók Rt., Graboplast Rt., BBN Élelmiszeripari Rt., Fejértej Rt., Mályi Agroker Rt., Hajdúsági Iparművek Rt., HÁÉV Rt., Pannonplast Rt., Éptek Rt., Hajdúgabona Rt., Masped Rt., Soproni Sörgyár Rt., Inter Európa Bank Rt., Móbiusz Húsipari Rt., Baranya Megyei Tejipari Rt.



Összesen 362 tranzakcióban 35.503 millió Ft összértékű kárpótlási jegy került felhasználásra 1994-ben.

Az **önprivatizációs program** 1994. március 31-ével befejeződött. A program keretében a tanácsadók által meghirdetett pályázatok útján összesen 431 társaság privatizációjára került sor. Az önprivatizációs program jelentős mértékben gyorsította a hazai privatizációt, 1993-ban 250 társaság került magántulajdonba. Az 1994. évi értékesítés adatai a következők:

- értékesítésre került részben vagy teljesen 103 társaság;
- az értékesített állami tulajdonrészek névértéke 10,9 milliárd Ft;
- az értékesített állami tulajdonrészek eladási ára 8,5 milliárd Ft.

### 1995. év (ÁVÜ, ÁV Rt., ÁPV Rt.):

Az 1995. év folyamán a vagyonkezelők összesen 325 pályázatot írtak ki (ÁVÜ 175 darab, az ÁV Rt. 9 darab, ÁPV Rt. 141 darab). Az év során 138 részvényértékesítésre került sor. Az értékesített részvénytársasági tulajdon eladási ára meghaladta a 462 milliárd Ft-ot, az értékesítési átlagos árfolyam a jegyzett tőke értékének 161,3 %-át érte el (a Paksi Atomerőmű Rt. 63,1 milliárd Ft értékben nem hagyományos értékesítés során került ki a vagyonkezelőtől, hanem elcserélésre került az MVM Rt. tulajdonában álló áramszolgáltatói részesedésre, hogy azok privatizációja megvalósulhasson). Az 1995. évben 60 kft üzletrészének értékesítésére került sor, az eladási ár meghaladta a 6,7 milliárd Ft-ot. Az egyéb vagyontárgy értékesítésre kiírt pályázatok során 444 darab vagyontárgy értékesítését kísérelték meg a vagyonkezelők, amiből csak 154 darab zárult sikeresen. Az értékesítésből befolyt bevétel 6,9 milliárd Ft, amiből 4,5 milliárd Ft az ÁVÜ bevételét gyarapította.

A stratégiai társaságnak tekinthető MOL Rt. részvényeinek privatizációját – a 25%+1 tartós szavazati arány feletti részvénycsomag kivételével – a Kormány 1112/1994. (XII. 2.) és 1072/1995. (VIII. 4.) határozatai tartalmazzák. A program indulásakor a társaságban található tulajdoni hányad 88,3 % volt (amiből 25 %+1 részvény tartós). Az első privatizációs program 1995. november – decemberben valósult meg. Az értékesített MOL Rt. részesedés mértéke 29,7 %, névértéke 29.259 millió Ft volt. A tranzakció eredményeként a MOL részvények bevezetésre kerültek a Budapesti Értéktőzsdére. A privatizációból származó bevétel 170 millió USD volt.

A **hazai villamosenergia-rendszert** nyolc erőművi társaság, hat áramszolgáltató társaság, a Magyar Villamos Művek Rt. és az Országos Villamostávvezeték Rt. alkotta. A privatizációs program keretében 1995. évben hat áramszolgáltató társaság (Budapesti Elektromos Művek 46,15 %-a, Dél-Dunántúli Áramszolgáltató Rt. 47,25 %-a, Dél-magyarországi Áramszolgáltató Rt. 47,98 %-a, Északdunántúli Áramszolgáltató Rt. 47,5 %-a, az Északmagyarországi Áramszolgáltató Rt. 48,81 %-a, Tiszántúli Áramszolgáltató Rt. 49,23 %-a), két erőművi társaság (Dunamenti Erőmű Rt. 48,76 %-a és a Mátrai Erőmű Rt. 38,09 %) valamint egy iparági tervező társaság (ETV-Erőterv Rt. 89,60 %-a) került értékesítésre. A villamosenergiaipari társaságok privatizációja 1995. évben 185,4 milliárd Ft bevételt eredményezett. A befektetők túlnyomórészt szakmai befektetők voltak, ez egyrészt a pályázati kiírásokban is elsődleges szempont volt, másrészt ez az iparági sajátosságokból is eredt.

A **regionális gázszolgáltató társaságok** privatizációs koncepcióját kezdetben az ÁVÜ, majd a vagyont a későbbiekben átvevő ÁV Rt. alakította ki. A privatizáció választott formája többfordulós, nyilvános pályázat volt, amely során egy tranzakció keretében került sor a társaságok többségi, 50 %+1 részvényt kitevő részesedéseinek értékesítésére. A pályázatok

során a DDÉGÁZ Rt. esetében 7.181 millió Ft, a DÉGÁZ Rt. esetében 12.780 millió Ft, az ÉGÁZ Rt. esetében 10.697 millió Ft, a TIGÁZ Rt. esetében 23.736 millió Ft, míg a KÖGÁZ Rt. esetében 9.288 millió Ft bevételt eredményezett a meghirdetett részvények eladása.

**A MATÁV Rt. privatizációja második szakaszának kezdete** előtt az ÁPV Rt. tulajdonában – az 1993. évi első privatizációs szakaszt követően – 64,86 %-os részvénycsomag állt. Az 1995. december 20-án aláírt Részvényértékesítési Megállapodás értelmében az ÁPV Rt. értékesített a MagyarCom (az első privatizációs szakasz nyertese) számára 37,21 %-os részesedés csomagot 852,2 millió USD értékben.

Az **Egyszerűsített Privatizációs Program** a hazai befektetők mozgásterét bővítette, mivel a privatizációra alkalmas kis- és közepes vállalkozások esetében egyszerűsített értékesítési eljárást alkalmazott a vagyongazdálkodó. 1995. szeptember 29-én tette közzé az első ütem jegyzékén szereplő 73 társaság listáját 14 milliárd Ft saját tőke értékben. A meghirdetett programban 104 ajánlat érkezett 42 társaság megvételére, amiből 37 volt érvényes, készpénzes ajánlat (ebből 7 esetben meghiúsult a privatizációs szerződés aláírása).

**A társadalombiztosítási önkormányzatok részére** összesen 47 milliárd forint névértékű részvény (ebből az áramszolgáltató, erőművi társaság és az MVM részvénycsomag névértéke 29 milliárd Ft) és 8 ingatlan átadásáról született döntés.

### **1996. év (ÁPV Rt.):**

Az ÁPV Rt. 1996. évi gazdálkodása eredményes volt, bár a privatizáció mértéke, az abból származó bevétel nem érte el az előző év kiugróan magas szintjét.

A privatizációs értékesítések egy fontos sajátossága volt, hogy az értékesített cégekkel az ÁPV Rt. jelentős összegű, a társaságokat terhelő kötelezettségeket is értékesített.

Az 1996. évi 162 milliárd Ft privatizációs bevétel lényegében azonos volt az 1993. és az 1994. évben elért nagyságrendekkel.

Az ÁPV Rt.-nél a készpénz bevétel elérése mellett közel 41 milliárd Ft névértékű kárpótlási jegyet is felhasználtak, amit a privatizáció ellenértékéért fogadott el az ÁPV Rt. a vásárlóktól 1996-ban. A bevételek között szerepel több kisebb eszköz értékesítéséből, E-hitel visszafizetéséből és egyéb költségvetésből, célzott felhasználásra folyósított összeg, amely mintegy 8 milliárd Ft.

Ha az értékesített cégek számát nézzük, akkor 1996. a megelőző évnél sem volt lényegesebben rosszabb, mivel csak 15 %-kal kevesebb társaságban adott el az állam vagyონrészeket. A jelentős különbség az érintett vagyónban és az elért árfolyamánál van (az 1995. évi 160 %-os értékesítési árfolyam 104 %-ra csökkent).

Említésre méltó, fontos siker volt néhány olyan bank és nagyvállalat többségi tulajdonrészének eladása, amelyek részesei voltak a megelőző évek konszolidációs hullámainak. Jelentős siker volt 1996. évben a Borsodchem és a TVK értékesítése. Bár az eladás módja több ponton különbözött, a végeredmény hasonló: mind a Borsodchem, mind a Tiszaújvárosi társaság többségi pakettje külföldi és hazai intézmények kezébe került, és kisbefektetők is jegyezhetők a papírokat. A tulajdonosi szerkezet mindkét esetben szétszórt volt (a TVK-nál formálisan is korlátozták egy-egy tulajdonos részesedésének nagyságát).

A bevételek koncentrációja nem tért el jelentősen a korábbi években tapasztaltaktól. 1996-ban a privatizációból származó bevételek több mint fele (81,5 milliárd Ft) a legnagyobb 10 szerződés szerinti értékkel lebonyolított értékesítésből származott. (TVK Rt. 30,4 milliárd Ft, Tiszai Erőmű Rt. (10,4 milliárd Ft), Hungária Szálloda Rt. 8,1 milliárd Ft, Fórum Szálloda Rt. 7,9 milliárd Ft, Matáv Rt. 6,6 milliárd Ft).

### **A kárpótlási jegyek hasznosításának fontosabb jellemzői 1996-ban:**

A nyilvános kárpótlási jegy-részvény cserék 1996-ban kiemelkedő eredményeket hoztak a forgalomban lévő jegyek bevonása tekintetében. A nyilvános kárpótlási jegy-részvény csere akciókon az addigi 5 év során bevont jegyek összes címletértékének több mint 36 %-a, névértékének pedig közel 40 %-a 1996-ban került bevonásra. A nyilvános jegycserés akciókban 1996-ban kizárólag az áramszolgáltató társaságok részvényeit ajánlották fel, azonban az értékesített részvény mennyiség rendkívül nagy volument képviselt. Az egész évet felölelő tranzakció sorozat összesen közel 16 milliárd Ft címletértékű (27 milliárd Ft névértékű) kárpótlási jegy bevonását tette lehetővé.

Az áramszolgáltató társaságok tekintetében megvalósított kárpótlási jegy-részvény csere az ELMŰ Rt. kivételével minden társaságnál lezárult 1996. év folyamán. Az ÁPV Rt. igazgatósága erre társaságonként a jegyzett tőkéhez viszonyítva 8 %-ot irányzott elő. A DÉDÁSZ Rt., a DÉMÁSZ Rt., az ÉDÁSZ Rt., az ÉMÁSZ Rt. és a TITÁSZ Rt. részvényeiből összesen megközelítőleg 13,43 milliárd Ft névértékű részvényhez jutottak a kárpótlási jegy tulajdonosok.

### **1997. év:**

Az ÁPV Rt. az 1997. évben 211 db részvény- és üzletrész értékesítési tranzakciót hajtott végre, amely során az értékesítés volumene névértéken 140,0 milliárd Ft, a saját vagyon értéke 224,2 milliárd Ft, az elszámolt privatizációs bevétel 341,6 milliárd Ft volt. A részvény- és üzletrész értékesítési tranzakciók mintegy 160 társaságot érintettek. Az értékesítések átlagos árfolyama a jegyzett tőkéhez viszonyítva 278 %-os és a saját tőkéhez 173 %.

Az összes tranzakcióból a tőkepiac intézményrendszerén keresztül hét értékesítés történt, ezek az értékesítések szerződéses értékének több mint kétharmadát tették ki. Nyilvános pályázat keretében 78 tranzakció valósult meg, ennek szerződéses értéke 59,7 milliárd Ft volt, a tranzakciók 67 céget érintettek. Zártkörű pályázattal 2 társaságot értékesített az ÁPV Rt. 10,4 milliárd Ft szerződéses érteken, míg zártkörű elhelyezés 4 esetben történt 10,9 milliárd Ft érteken.

A számszerű tranzakciók döntő többségét a kisebbségi részesedések értékesítése tette ki 1997-ben. Ebben a körben volt elsősorban jellemző a kárpótlási jegy ellenében történő értékesítés. Részvénycsere keretében az ÁPV Rt. tulajdonából névértéken 36,6 milliárd Ft, saját vagyon érteken 44,9 milliárd Ft részvény és üzletrész hányad került ki, melynek szerződéses értéke 20,7 milliárd Ft. A részvénycsere során átadott portfólióban három olyan társaság volt, melynek 100 %-os, egy melynek 75 %-os részvényhányadát adta át az ÁPV Rt. és 75 cég esetében a tulajdoni hányad 50 % alatt volt.

Az ÁPV Rt. 1997. évi tevékenységét néhány jelentős társaság értékesítése teszi különösen jellegzetessé, mivel az összes részvény és üzletrészhez kapcsolódó szerződéses érték 82 %-a néhány kiemelt cég értékesítéséhez kapcsolódik. Az alábbi táblázat mutatja, hogy a

vagyonkezelő privatizációs tevékenysége eredményének döntő része 6 társasághoz köthető 1997-ben.

| adatok millió Ft-ban                     |                          |
|--|--------------------------|
| Társaság neve                            | Szerződés szerinti érték |
| Magyar Távközlési Rt.                    | 140 114                  |
| MOL Magyar Olaj és Gázipari Rt.          | 55 527                   |
| Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Rt.       | 39 648                   |
| Országos Takarékpénztár és Ker. Bank Rt. | 39 637                   |
| Magyar Hitelbank Rt.                     | 17 472                   |
| Hungária Szálloda                        | 8 125                    |

### Erőművi társaságok

A Budapesti Erőmű Rt. 1996. évben megkezdett privatizációs pályázatának zárására 1997. márciusában került sor. Ennek keretében az ÁPV Rt. a társaság 41,64 %-os részvénycsomagját értékesítette az IVO-Tomen Finn-Japán konzorcium részére. Az ÁPV Rt. az MVM Rt.-től megvásárolta a társaság 15 %-os részvénycsomagját, amiből a munkavállalóknak kedvezményesen értékesítette a jegyzett tőke 6,9 %-ot kitevő hányadát. Az év utolsó hónapjában került aláírásra a Bakonyi Erőmű Rt. és Pécsi Erőmű Rt. privatizációs szerződése az ÁPV Rt. és az MVM Rt. tulajdonában lévő részvénycsomagok együttes értékesítéséről. A tranzakció zárására 1998-ban került sor.

### Áramszolgáltató társaságok

A társadalombiztosítási önkormányzatoknak az év folyamán az áramszolgáltató társaságok 10 %-nyi részvénycsomagja került térítésmentesen átadásra. Az év elején lezáródott az 1996. évben elkezdett ELMŰ Rt. kárpótlási jegy-részvény csere. A kárpótlási jegy-részvény csere akció keretében 1997-ben az ÉMÁSZ Rt. és az ELMŰ Rt. részvényei értékesítésének második fordulója kezdődött meg a negyedik negyedévben. Az ÁPV Rt. tulajdonában lévő áramszolgáltató társaságok részvényhányadát csökkentette a Postabank Rt.-vel végrehajtott portfólió csere, a Váltó-3 Kft.-be történő apport és más egyéb tranzakciók (pl. önkormányzati igények rendezése).

### A MOL privatizációja

A MOL privatizációjának jellegét meghatározó kormánydöntések szerint 1997-ben folytatódott a társaság részesedésének értékesítése pénzügyi befektetők részére az 1997. év tavaszán megvalósult összetett tőkepiaci tranzakció keretében. A privatizációt megelőzően az állami tulajdonrész nagysága 58,6 %-os volt.

Az értékesítés sikeresen zárult, a nemzetközi értékesítés során hatszoros túljegyzést ért el a MOL részvény. A vételár egy ezer forint névértékre vonatkozóan 16,25 USD volt a nemzetközi, illetve 2970 Ft volt a hazai kibocsátás során. A privatizációt követően települési önkormányzati, illetve a kisebbségi önkormányzatok részére átadásra került 3,4 %-os részvénycsomag, ezáltal az állami részesedés a MOL-ban 36,2 %-ra csökkent, amelyből 25 % + 1 szavazatot biztosító részvény tartós állami tulajdonban maradt.

## **A MATÁV Rt. összetett részvényértékesítése**

Az ÁPV Rt. igazgatósága hozzájárult ahhoz, hogy a MATÁV Rt. első összetett részvényértékesítése keretében lebonyolítandó belföldi nyilvános kibocsátás során a hazai magánbefektetők kétféle fizetési lehetőséget kapjanak a MATÁV részvények jegyzésekor (egyösszegű készpénzfizetés, vagy készpénzes részletfizetési konstrukció). Az ÁPV Rt. igazgatósága elfogadta, hogy a belföldi nyilvános kibocsátás keretében a hazai magánbefektetők lehetőséget kapjanak a részvények kibocsátási árának készpénzes részletfizetési konstrukcióban történő törlesztésére.

## **Bankprivatizáció lezárása**

A privatizáció 1997. évi eredményei között az egyik legfontosabb, hogy a bankrendszer gyakorlatilag 1997. év végére magántulajdon keretei között működött. Ezzel az eredménnyel Magyarország jelentős lépést tett egy EU-konform pénzügyi rendszer kialakítása felé. A magyar bankok privatizációja mintegy 140 milliárd Ft bevételt jelentett az állami költségvetésnek és 300 millió USD-t a pénzügyi szektornak.

### *Az OTP Bank Rt. összetett részvényértékesítése*

Azt követően, hogy az OTP Rt. 1997. szeptember 3-i rendkívüli közgyűlése alapszabály módosítást hajtott végre, olyan új szavazatelsőbbbségi részvényfajta létrehozása érdekében, amely a módosított 1995. évi XIX. tv. 7. §-a (7) bekezdésének megfelelő jogokat biztosít, illetve jóváhagyta a nevezett részvény ÁPV Rt.-nek történő kibocsátását, az ÁPV Rt. igazgatósága jóváhagyta az ÁPV Rt. tulajdonában lévő maradék OTP Bank Rt. részvénycsomag tervezett összetett részvényértékesítésének részleteit.

Összesen 7 millió 1 db, egyenként ezer forint névértékű törzsrészvény felajánlására került sor az alábbi struktúrában:

- 5.200.001 db részvény felajánlása nemzetközi és hazai intézményi befektetők számára zártkörű elhelyezés keretében, az ÁPTF jóváhagyásától függően;
- 400.000 db részvény felajánlása hazai magánbefektetők számára belföldi nyilvános kibocsátás keretében.

Későbbi döntés alapján –a hazai magánbefektetők túljegyzése miatt- a nemzetközi és belföldi intézményi befektetők számára elkülönített részvénycsomagból 1.000.000 db átcsoportosításra került a nyilvános körbe.

### *Polgári Bank Rt.*

Az ÁPV Rt. vagyionkezelési és értékesítési megállapodást kötött a Pénzügyminisztériummal a Polgári Bank privatizációjára. A rendkívüli helyzetre való tekintettel pályázat helyett ajánlattételre kérték az MFB Rt.-t és a PK Bank Rt.-t. A két ajánlat közül a PK Bank Rt.-é bizonyult jobbnak.

### *Takarékbank Rt.*

Az ÁPV Rt. 1997. év elején egy menetben lezajló, zártkörű tenderpályázatot hirdetett a bank részvényeinek 60.89 %-a eladására. Két nemzetközileg elismert bank (Deutsche Genossenschaft és GiroCredit) nyújtott be pályázatot a Takarékbank részvényeinek megvásárlására. A pályázatot a DG Bank nyerte, amely konzorciumot hozott létre a Hungária Biztosító Társasággal.

*K&H Bank Rt.*

A bank jegyzett tőkéjének 10 %-át kitevő részvénycsomagot a belga Credit Bank és ír Irish Life konzorcium vásárolta meg 570 %-os árfolyamon. A konzorcium 60 millió USD összegű alaptőke emelést hajtott végre 105 %-os árfolyamon, amit új részvények kibocsátásával valósítottak meg. A részvénycsomag eladása előtt az EBRD 30 millió USD alárendelt kölcsöntőkét nyújtott a bank részére konvertálható kötvény formájában.

*Mezőbank Rt.*

A Mezőbank Rt. részvényeire a pályázat 1997. július 1-jén került kiírásra. A pályázatra meghívott befektetők közül (UnicBank, BankAusztria-GiroCredit, és Citibank) ketten adtak be érvényes pályázatot. A pályázat nyertese a GiroCredit Bank lett. A GiroCredit a megvásárlásra felajánlott részvényekért 170 %-os árfolyamot ajánlott, továbbá vállalta, hogy a bank jegyzett tőkéjét fél éven belül 4 milliárd Ft-tal megemeli.

*Pénzügyi Központ Bank Rt.*

A PK tulajdonosi felépítése kivételes az állami tulajdonban lévő bankok között. A PK részvényei ugyanis az ÁPV Rt. és nem a Pénzügyminisztérium tulajdonában voltak. Februárban az ÁPV Rt. határozott a bank privatizációjáról, majd később (1997. július 27-én) döntött a PK Bank Rt. privatizációs pályázatának kiírásáról. A pályázat nyílt és egyfordulós volt. Pályázni a részvények a jegyzett tőke minimum 25 % + 1 szavazati részét, maximum 61,67 %-át megtestesítő részvénycsomagra lehetett. Pályázatot csak az Atlasz Biztosító által vezetett konzorcium nyújtott be (a konzorcium tagjai: Atlasz Biztosító Rt., Argenta Rt., Axon Rt., Bankár Kft., Célmotors Rt., Fázis Rt., Hungarian Capital Fund Ltd., Postabank Értékpapírforgalmazási Rt., Post Meritum Rt., Timesco). A konzorcium ajánlata a megvásárlására felkínált teljes – azaz 3.855.000.000 Ft névértékű – részvénycsomagra szólt. A teljes részvénycsomagot a konzorcium 6,2 milliárd Ft-ért, azaz 160 %-os árfolyamon vásárolta meg. Tekintettel a PK Bank Rt. tőkeerejére, a pályázati kiírás kötelező jelleggel nem kötötte ki az alaptőke emelést.

**Kárpótlási jegy – részvénycsere**

A privatizációs törvény az ÁPV Rt. részére – hatálya alá tartozó vagyon értékesítése során – követelményként határozta meg (többek között) a kárpótlási jegyekkel szembeni megfelelő vagyoni kínálat biztosítását (különös tekintettel az alanyi kárpótlási jegy tulajdonosokra és a kárpótlási jegy kényszer elfogadókra). A követelményeknek az ÁPV Rt. – a jogelődök tapasztalatait is hasznosítva – alapvetően két tranzakciótípuson keresztül tett eleget. Egyrészt a kisebbségi állami részesedések nyilvános forgalomba hozatalával, kárpótlási jegy – részvény csere révén, másrészt portfólió társaságok létrehozásával. A kárpótlási jegy – részvény csere más célkitűzése – a kárpótlási folyamat során kibocsátott kárpótlási jegyek bevonásán, a kárpótlottak tulajdonhoz jutásának biztosításán kívül – a hazai tőkepiac fejlesztése.

**1998. év:**

Az ÁPV Rt. tevékenységében 1998-ban növekvő szerephez jutott a vagyonkezelői tevékenység, aminek egyik jól megragadható eleme az un. reorganizáció, vállalatfeljavítás. A reorganizációs tevékenység két jól elkülöníthető területen zajlott, egyrészt a privatizálható társaságok azon körét érintette, amelyeket a reorganizációval privatizálható állapotban kellett tartani, illetve a tartós állami tulajdonban maradó társaságok köre, ahol a cégek feljavítását

nemzetgazdasági, ágazatpolitikai megfontolások és ágazatpolitikai pozíciók javításának szándéka indokolta.

A reorganizáció és a válsághelyzetek kezelésének programját, az ilyen célra felhasználható összeget jelentősen befolyásolta a Postabank Rt. és az MFB Rt. konszolidációja. Ennek érdekében a költségvetési törvény – az ÁPV Rt.-t érintő – egyes tételeit is módosítani kellett.

Az 1998. évi értékesítési politikát – a költségvetési nyomás mérséklődésével – alapvetően a piaci tényezők határozták meg. Néhány, az ÁPV Rt. 1998. évi tervében szereplő társaságra (pl. Hungaropharma, CD Hungary) az értékesítési politika második félévi átgondolása miatt nem került sor.

1998-ban az ÁPV Rt. 72 tranzakció során 54 cég részvényét és üzletrészét értékesítette. Az ügyletek az első félévre koncentráálódtak. Az értékesítés volumene névértéken 45.823 millió Ft, saját vagyon értéken 61.874 millió Ft, az 1998. évre elszámolt privatizációs bevétel 102,52 milliárd Ft volt.

Az összes részvény és üzletrész értékesítéshez kapcsolódó szerződéses érték 93 %-a négy cég (Mol Rt., Árpád Ingatlanhasznosító Rt.,ÉMÁSZ Rt., Budapesti Erőmű Rt.) öt tranzakcióban történő értékesítéséhez kapcsolódott, ebből 88 % a MOL Rt. két tranzakciójából adódott.

Az összes értékesítésből származó mintegy 33.000 millió Ft-os nyereség alapvetően a MOL Rt. tranzakcióiból származó 58.000 millió Ft nyereség illetve a DAM, az IKARUS és a HUNGAROCAMION Rt. részvényértékesítéseinek képződött 21.000 millió veszteség eredője.

**A részvény és az üzletrész értékesítések átlagos árfolyama** a jegyzett tőkéhez viszonyítva 171,27 %-os, saját vagyonhoz viszonyítva 126,84 %-os, mindkét érték alacsonyabb a kiugróan magas előző évi értékeknél (277 %, illetve 162 %-nál).

Az árfolyam mind a jegyzett tőkéhez, mind a saját vagyonhoz viszonyítva **a részvény értékesítéseknél** jóval magasabb volt (174,74 és 128,01 %), mint az **üzletrész eladásoknál** (99,96, illetve 95,48 %). Ez abból adódik, hogy az értékesítési volumenben nagy súlyt képviselő feldolgozóipari és ingatlan ügyletekkel foglalkozó részvénytársaságoknál kiugróan magas (a MOL Rt.-nél a jegyzett tőkéhez 600 % feletti, a saját vagyonhoz 190 % feletti). Az „A” sorozatú részvény és üzletrész értékesítés 92 %-a készpénz, mintegy 4 %-a kárpótlási jegy ellenében történt. A kedvezményes technikák súlya az előző évekhez képest csekély volt.

### **1999. év:**

1999-ben a privatizációs bevétel 113,3 milliárd Ft volt, ami a tervezett 18,3 milliárd Ft-tal haladta meg. A legjelentősebb privatizációs bevételt a Matáv Rt. részvények értékesítése jelentette, amely elérte a 75,2 milliárd Ft-ot.

Jelentős, 15,9 milliárd Ft bevételt jelentettek az áramszolgáltató társaságok (ÉDÁSZ,ÉMÁSZ, TITÁSZ, DÉDÁSZ, Budapesti Elektromos Művek) még ÁPV tulajdonban lévő kisebbségi tulajdonú részvényeinek értékesítése. Nagyon jó árfolyamon kerültek eladásra a Borsodchem Rt.-nek még az ÁPV Rt. tulajdonában lévő részvényei (4,2 %).

adatok millió Ft-ban

| Társaság neve                       | Szerződés szerinti érték |
|-------------------------------------|--------------------------|
| Borsodchem Rt.                      | 3.317                    |
| Budapesti Elektromos Művek Rt.      | 4.331                    |
| Dél-dunántúli Áramszolgáltató Rt.   | 3.016                    |
| Magyar Távközlési Részvénytársaság  | 75.214                   |
| Tiszántúli Áramszolgáltató Rt.      | 1.820                    |
| Észak-Dunántúli Áramszolgáltató Rt. | 6.339                    |

Az 1999. évi bevételekben nem elhanyagolható nagyságú a részletfizetési konstrukcióban bonyolított értékesítések lezárása. A Budapesti Értéktőzsde 1998. év végi árfolyam-alakulása miatt a MOL Rt. és az OTP Rt. részvényeit – korábban részletfizetésre jegyzők – csak részben vették át. Így a részletfizetésből származó bevétel egy része csak 1999-ben realizálódott. A részletfizetésekből és az át nem vett részvények értékesítéséből 1999-ben az alábbi összeg folyt be (millió Ft-ban):

|           |        |
|-----------|--------|
| Mol Rt.   | 10.323 |
| OTP Rt.   | 4.171  |
| Matáv Rt. | 137    |

Elmaradtak a HM feleslegessé vált, illetve az elkülönített ingatlanok értékesítésével tervezett bevételek.

Az ÁPV Rt. és a GM korábbi megállapodása szerint az ÁPV Rt. 1999. évi tervében szerepelt a Hungexpo Rt. privatizációja. Erre azonban a Hungexpo Rt.-vel kapcsolatos minisztériumi és kormányzati egyéb tervek miatt nem került sor.

**A kárpótlási jegyes értékesítést** 4.500 millió Ft nagyságrendben tervezték, ezzel szemben a tényleges bevétel csupán 867 millió Ft volt. Mivel a korábbi évek elszámolása még nem fejeződött be, az ÁPV Rt. kárpótlási jegyes értékesítést nem kezdeményezett.

### **Társadalombiztosítási alapok vagyonának értékesítése**

Az ÁPV Rt. és a Magyar Állam között 1999. március 16-án aláírt szerződésben a Magyar Állam megbízta az ÁPV Rt.-t az Egészségbiztosítási és a Nyugdíjbiztosítási Alapok vagyonának értékesítésével és átmeneti vagyonkezelésével. Az Értékesítési és Átmeneti Vagyonkezelési Szerződés célja a TB Alapok 1999. évi költségvetéséről szóló törvény – két alap számára – előírt 53,7 milliárd Ft bevételi kötelezettség teljesítése. A szerződés határozott időtartamra, 1999. december 31-ig jött létre, mely időtartamot – tekintettel arra, hogy a vagyonelemeknek csak egy részét sikerült 1999-ben értékesíteni – a felek 1999. december 27-én közös megegyezéssel 2000. december 31-re módosították.

Az 1999. márciusában aláírt szerződés keretében a két alapból az ÁPV Rt. 19,1 milliárd Ft nyilvántartási értékű vagyont vett át. Az év során mintegy 7,1 milliárd Ft nyilvántartási értékű vagyonelem értékesítésére került sor 62,2 milliárd Ft szerződéses áron.

*A TB Alapokból átvett és 1999-ben értékesített vagyonelemek:*



Ergonett Rt. (72,66 %) 2 millió Ft vételáron, Express Utazási és Szálloda Rt. (28,24 %) 160 millió Ft vételáron, Magyar Kötszerművek Rt. (17,2 %) 75 millió Ft vételáron, OTP Rt. (14,09 %) 39.047 millió Ft vételáron, Richter Gedeon Rt. (9,46 %) 22.684 millió Ft vételáron, Alba Regia Szálloda 200 millió Ft vételáron került értékesítésre.

#### 2000. év:

Az ÁPV Zrt. privatizációs bevétele a tervezett 128 milliárd Ft-tal szemben 19 milliárd Ft volt a 2000. évben.

A 6 legnagyobb tervezett – HSZV Kft., MALÉV Rt., Antenna Hungária Rt., Budapest Bank Rt., Hungaropharma Rt., CD Hungary Rt. – privatizációs tranzakció 2000-ben nem vagy csak részben realizálódott.

| adatok millió Ft-ban                               |                                 |
|--|---------------------------------|
| <b>Társaság neve</b>                               | <b>Szerződés szerinti érték</b> |
| Nitrokémia 2000 Rt.                                | 410                             |
| MOL Rt.  | 286                             |
| ICN Magyarország (Alkaloida)                       | 1.218                           |
| Masterfil-Text Kft. + PRINTEX Rt.                  | (900)                           |
| Kereskedelmi és Hitelbank Rt.                      | 9.167                           |
| OTP Rt.  | 1.157                           |
| Borsodchem Rt.                                     | 1.325                           |
| Antenna Hungária Rt.                               | 1.197                           |
| ITC  | 1.825                           |
| Egyéb ingatlanok (HM, MTV ingatlanokkal)           | 866                             |
| <b>Bevételek a nagyobb tranzakciókból összesen</b> | <b>17.444</b>                   |

A **Kereskedelmi és Hitelbank Rt.** részvénytársaságjának értékesítése volt a legjelentősebb 2000. évi privatizációs tranzakció. A bank 25,8 milliárd Ft-os jegyzett tőkéjéből az ÁPV Rt. 7,6 milliárd Ft összegű, 29,66 %-os tulajdoni arányt megtestesítő részvénytársasággal rendelkezett. Ezen túlmenően a TB tulajdonában lévő 311 millió Ft névértékű, 1,2 %-os tulajdoni arányt megtestesítő részvénytársaság kezelése is az ÁPV Rt. feladata volt a vonatkozó szerződés értelmében.

2000. évben az ÁPV Rt. ártárgyalásai sikeresen zárultak. 2000. március 7-én megállapodást kötött az ÁPV Rt. és a KBC Bank N.V., amely biztosította, hogy az ÁPV Rt. az állami tulajdonú K&H részvényeket darabonként 2400 Ft-os áron, 120 %-os árfolyamon értékesítse, vagyis lényegesen magasabb árfolyamon a korábban megajánlott 80 %-os árfolyamnál.

Az ÁPV Rt. tulajdonában lévő K&H Rt. részvénytársaság értékesítésére a KBC bank N.V. által megtett nyilvános vételi ajánlat keretében került sor, tehát az áralku eredményeként valamennyi K&H Rt. részvénytársasággal rendelkező részvénytulajdonos ezen a magasabb áron adhatta el részvényeit. A bevételek részét képezi a bevont 1.310 millió Ft értékű kárpótlási jegy is. A vagyonhasznosítás és értékesítés összes bevétele 21.432 millió Ft.

#### 2001. év:

A 2001. évi 35,4 milliárd Ft értékesítési bevétel néhány nagyobb és több kis méretű tranzakcióból állt össze.

Kiemelkedő jelentőségű volt a **CD Hungary Rt.** 99,9 %-os tulajdoni hányadot képviselő részvénytársaságjának értékesítése. Az ÁPV Rt. kétfordulós, nyilvános pályázatot írt ki a társaság többségi részvénytársaságjára, amelynek nyertese az OTP Bank Rt. érdekeltségi körébe tartozó Magyar Ingatlan Befektető Kft. lett. Az augusztusban befolyt vételár 18,2 milliárd forintot tett ki.

Az év másik jelentős privatizációs eseménye volt a **Budapest Bank Rt.** még állami tulajdonban lévő részvénytársaságjának értékesítése. Az ÁPV Rt. és a GE Capital Co. Képviselői között folytatott többhónapos tárgyalássorozat végén a GE Capital International Financing Corporation, aki egyben a BB Rt. fő tulajdonosa, nyilvános ajánlattétel keretében lehvívta a Budapest Bank Rt. 23,8 %-os pakettjére vonatkozó vételi opcióját, és 133,4 %-os árfolyamon ajánlatot tett a bank összes részvényesének. Az állami részvénytársaság értékesítése 6,13 milliárd Ft bevételt hozott a Vagyonkezelőnek.

Az **Antenna Hungária Rt.** részvényeinek értékesítéséből 843,4 millió Ft bevétele származott 2001-ben az ÁPV Rt.-nek. Az Antenna Hungária Rt. részvények zártkörű elhelyezése keretében a befektetők készpénzfizetése ellenében az értékesítés összességében 228,1 millió Ft bevételt hozott. Az AH részvények zártkörű értékesítése során az alanyi jogon kárpótolt befektetők kárpótlási jegy, illetve a kárpótlási jegyek névértékét az AH-részvények ellenértékére kiegészítő készpénz ellenében is igényelhetek az értékesítésre felkínált részvénytársaságtól. Ily módon a tranzakcióhoz 2,8 millió Ft kiegészítő készpénzfizetés kapcsolódott. Az Antenna Hungária Rt. privatizációjához kapcsolódóan 2001. február 5.-2001. február 16. között került sor a Kedvezményes Munkavállalói Tulajdonszerzési Programra. A tranzakció ellenértéke 612,5 millió Ft volt.

**Egyéb privatizációs bevételként** került elszámolásra a KVI és az ÁPV Rt. közötti portfólió csere keretében átadott üzletrészek és ingatlanok 6,1 milliárd forint összegű csereértéke.

Az ÁPV Rt. az **OTP Bank Rt.-ben, valamint a MATÁV Rt.-ben** meglévő kisebbségi részvénytársaságot jogi szempontból értékesíthetőnek nyilvánította. Az ÁPV Rt. Igazgatósága jóváhagyta a MATÁV Rt.-ben meglévő 9.118 ezer Ft össznévértékű, valamint az OTP Bank Rt.-ben meglévő 38.205 ezer Ft össznévértékű törzsrészvényből álló portfólió tőzsdei megbízás keretében történő értékesítését. Az OTP törzsrészvények 2001 decemberében teljeskörűen értékesítésre kerültek, 617 millió Ft bevétel mellett.

A **Hungaropharma Rt.** értékesítésének koncepciójáról a Kormány a 2029/2001. (II. 9.) Korm. határozatban döntött. Az 50 % + 1 szavazatot kitevő részvénytársaság értékesítéséből 4 milliárd Ft bevételhez jutott az ÁPV Rt., ha a Gazdasági Versenyhivatal a tranzakciót jóváhagyta. A kétfordulós, nyilvános pályázat eredményeként a Vagyonkezelő 2001. októberében a szakmai befektetőkből alakult konzorciummal (a Béres Rt. 30 %-os, az EGIS Rt. 30 %-os, a Richter Rt. 30 %-os és a gyógyszerészekből alakult Magyar Gyógyszerész Rt. 10 %-os részesedésével) kötött adásvételi szerződést 134,58 %-os részvényárfolyamon. A privatizáció ugyanakkor privatizációs bevételt nem jelent, miután a szerződés a GHV jóváhagyásával lépett hatályba, amely 2002. áprilisában érkezett meg.

Az ÁPV Rt. a 2001. év során folyamatosan hajtott végre **ingatlan-értékesítéseket**. A Honvédelmi Minisztériumtól, illetve az MTV Rt.-től átvett és értékesítésre alkalmas

ingatlanokat az érdeklődők többnyire árverés útján szerezhették meg. Az így befolyt bevétel összege mintegy 1,7 milliárd forint (1.642 millió Ft + 105 millió Ft bánatpénz).

A 2001. évben kezdődött (és teljesen 2002 első felében fejeződött be) a megkérdőjelezhető módon lebonyolított 12 nagy múltú, állami tulajdonú agrárcég privatizációja is.

## 2002. év:

A 2002. évi privatizációs bevételi terv 15,6 milliárd Ft, míg a realizált bevétel 10,0 milliárd Ft volt. 2002-ben gyakorlatilag leállt a privatizáció, ami magyarázható a választási évvel és azzal, hogy a tranzakciók előkészítettségének hiányában az év második felében jelentős privatizációs bevételt már nem lehetett realizálni.

Az ÁPV Rt. értékesítési bevétele a **Hungaropharma Rt.** előző évről áthúzódó privatizációs bevételéből (4.050 millió Ft), az **MFB – ÁPV portfoliócsere** keretében elszámolásra került részesedés értékéből (3.886 millió Ft), az **OTP Bank Rt. részvénycsomagok** értékesítése (199 millió Ft) és a Matáv Rt. kisebbségi részvénycsomag értékesítés ellenértékéből (89 millió Ft) állt. Jelentősebb ingatlanértékesítések: Siófok, Beszédes József sétány 77. sz. alatti ingatlan (340 millió Ft), Budapest IX. Lenhossék u. 35. (86 millió Ft), Kerepestarcsa, Raktár krt. 5. (179 millió Ft).

## Vagyonjuttatás a Forrás Rt-nek (kárpótlási program indítása):

Az ÁPV Rt. Igazgatósága megtárgyalta a „döntés a FORRÁS Rt.-be történő apport első ütemének végrehajtásáról és személyi kérdésekről” tárgyú előterjesztést és meghozta az 539/2002. (XII. 05). számú határozatát, amelyben az alábbi főbb kérdésekben döntött: a FORRÁS Rt. könyvvizsgálója jelentésében foglaltaknak megfelelően, jóváhagyta az apport első ütemében szereplő cukoripari részesedések és tőzsdei részvények apportját (mindösszesen: 6.150.990 ezer Ft).

Az 539/2002. (XII. 05.) Igazgatóság sz. határozat hatályba lépésének feltétele volt, hogy a kárpótlási folyamat lezárására tervezett, a FORRÁS Rt.-be történő apportot jóváhagyó kormányhatározat és a vonatkozó RJGY határozat kiadása. Tekintettel arra, hogy megszületett a fenti tárgyban az 1203/2002. (XII. 19.) sz. Korm. határozat és kiadásra került az annak megfelelő tartalmú, 19/2002. (XII. 19.) sz. RJGY határozat, 2002. december 20-án az igazgatósági határozat tartalmának megfelelően a 240-242/2002. (XII. 05.) Alapítói Határozatok aláírásra kerültek.

Az első ütem keretében 2002. december 20-án a következő társasági részesedések, tőzsdei részvények kerültek a Forrás Rt. részére átadásra:

| adatok ezer Ft-ban          |                                  |           |
|-----------------------------|----------------------------------|-----------|
| Megnevezés                  | Társasági részesedés mértéke (%) | Érték     |
| Mátravidéki Cukorgyárak Rt. | 39,40                            | 906.232   |
| Szerencsi Cukorgyár Rt.     | 37,85                            | 521.992   |
| Szolnoki Cukorgyár Rt.      | 25,04                            | 871.776   |
| AH Rt.                      | 5,00                             | 1.237.990 |
| MOL Rt.                     | 0,04                             | 176.487   |
| BorsodChem Rt.              | 4,04                             | 2.436.514 |
| Mindösszesen:               |                                  | 6.150.990 |

**2003. év:**

A Kormány 2002. végén elfogadta a **középtávú privatizációs és vagyonkezelési koncepciót**, melyben elkötelezte magát a privatizációs folyamat felgyorsítása és lezárása, valamint az üzleti típusú – EU-konform vagyonkezelési gyakorlat megteremtése mellett.

Privatizációs célként fogalmazódott meg a 700 milliárd forintot meghaladó állami (társasági) vagyon három év alatt történő egyenletes ütemű (évi 150-200 milliárd Ft nyilvántartási értékű privatizálható vagyontömeg) lebontása, az ÁPV Rt. jelentős, évi 100 milliárd forintos költségvetési befizetői pozíciója előirányzatával.

A **privatizáció** kapcsán kiemelt jelentőségű célként a privatizációs kínálat biztosításán túl, a tőkepiac és a tőzsde szerepének erősítése, forgalmának élénkítése, készpénz bevételek maximalizálása, a versenyeztetés előtérbe helyezése került. A Kormány deklarálta, hogy a kárpótlási folyamatot le kívánja zárni.

Az ÁPV Rt. 2003-ban sikeres évet zárt. Az ÁPV Rt. részvényesi jogok gyakorlója a 7/2003. (III. 15.) RJGY határozattal fogadta el az ÁPV Rt. 2003. évre vonatkozó üzleti tervét. Az üzleti terv az alábbi kiemelt feladatokat fogalmazta meg az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonára vonatkozóan:

- a bankprivatizáció lezárása (Postabank Rt., FHB Rt., Konzumbank Rt.);
- tőzsdei privatizációs konstrukció (MOL Rt., Forrás Rt., FHB Rt.);
- tőkebevonásos tranzakciók megvalósítása (Dunaferr Rt., Mahart Rt., Bábolna Rt.);
- a kárpótlási jegyek bevonása (Forrás Rt.);
- az üzleti típusú vagyonkezelésre való átállás.

Az ÁPV Rt. 2003-ban befejezte a bankszektor értékesítését, melynek eredményeként a Postabank Rt. eladásából 100,3 milliárd Ft, a Földhitel és Jelzálogbank Rt. értékesítéséből 11,7 milliárd Ft, illetve a Konzumbank Rt. eladásából 10,8 milliárd Ft nagyságú bevétel keletkezett. ***A 2003. évi bankprivatizáció az állami vagyon lebontása 15 éves történetének legnagyobb sikerét hozta.***

A Forrás Rt. részvényeinek értékesítési konstrukciója megteremtette a lehetőséget a piacon lévő kárpótlási jegyek bevonására. A nyilvántartások hiányosságai miatt a még forgalomban lévő kárpótlási jegyek mennyiségére vonatkozóan csak becslült adatok álltak rendelkezésre. A tranzakció kapcsán az előzetes várakozások alatti mennyiség jelent meg a piacon. Ezen az ágon mintegy 7,1 milliárd Ft bevételt realizált az ÁPV Rt. 2003-ban.

Az ÁPV Rt. pénzpiacok fejlesztésére vonatkozó tervei ugyan csak részben valósultak meg, de az FHB Rt. tőzsdei értékesítése, illetve a Forrás Rt. tőzsdére történő bevezetése az üzleti tervben foglaltaknak megfelelően zajlott. A MOL Rt. tőzsdei értékesítését a kedvezőtlen értékesítési körülmények – a vártnál alacsonyabb ár - miatt az ÁPV Rt. későbbre halasztotta.

**2004. év:**

Az év legjelentősebb tranzakciója a **Richter Gedeon Rt.** privatizációja, ami – nemcsak az ÁPV Rt. gyakorlatában, de a tőkepiacon is újszerű – átcserélhető kötvénykibocsátása a vártnál is jobb eredményt hozott. Az ÁPV Rt. – privatizációs tanácsadó közreműködésével - 639

millió euró névértékű kamatozó, 2009-ben esedékes, a Richter állami tulajdonban lévő részvényeire átcserélhető kötvényt bocsátott ki.

Az év elején a **MOL Rt.** 13,6 %-os részvénycsomagjának értékesítése megvalósult. A tranzakció 77 milliárd Ft bevételt jelentett az ÁPV Rt-nek. Az összetett részvényértékesítés 2004. évi szakasza keretében a MOL Rt. „A” sorozatú részvényei kerültek felajánlásra intézményi és belföldi nyilvános értékesítés céljaira.

A **DUNAFERR Rt.** 2003. évben indított privatizációs tranzakciója során a vagyonkezelő a befektetővel szemben a következő elvárásokat fogalmazta meg:

- rendelkezzen a hosszú távú működést biztosító technológia működtetését, felújítását biztosító beruházások megvalósításához szükséges pénzügyi háttérrel és garanciákkal;
- vállaljon szerződéses kötelezettséget a munkavállalók foglalkoztatására, munkakörülményeik javítására, illetve
- vállaljon megfelelő pénzügyi kötelezettséget a foglalkoztatás kistérségi szintű megoldásának elősegítésére.

A tranzakciót számos, a hitelező bankokkal, a munkavállalói érdekképviselőkkel, az érintett önkormányzattal lefolytatott egyeztetésnek köszönhetően sikerült a kormányzati elvárásoknak megfelelően, más érintettek érdekeinek szem előtt tartásával lebonyolítani.

Az **agrártársaságok** privatizációja nem összecszerúségében jelentett kimagasló eredményt. A tranzakció elsődleges célja, hogy a nehéz piaci körülmények között működő agrár társaságok:

- hatékonyabb működését,
- tőkeerejének növekedését,
- a földterületek hatékonyabb hasznosítását és
- az eddig felhalmozott szakmai és térségfejlesztő szerepük, valamint integrációs képességük megtartását elősegítse úgy, hogy a társaságok privatizációjában a hazai vállalkozásokon túl a munkavállalók és a menedzsment tagjai is szerephez jutottak.

A privatizációs bevételek a tervezett szint alatt realizálódtak, de később megvalósult (2005. évre áthúzódott) a Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., az ELMIB Rt. és a Magáz Kft. értékesítése.

## 2005. év:

**Budapest Airport Zrt.:** A hazai privatizáció történetében a legnagyobb egyedi tranzakcióból származó bevételt a Budapest Airport értékesítése eredményezte. A Társaság 75%–1 szavazatot kitevő részvénycsomagjának értékesítésére, valamint az üzemeltetési szerződés meghosszabbítására és a KVI tulajdonában lévő ingóságok értékesítésére kiírt zártkörű pályázati eljárás keretében került sor. Pályázók: a Hochtief Airport GmbH. által vezetett konzorcium; a BAA Ltd. és a Fraport AG által vezetett konzorcium.

A pályázat eredményéről az 594/2005. (XII. 08.) IG sz. határozat rendelkezett. E szerint a pályázat első helyezettje a BAA Ltd., amely az Azonnali Tranzakciós Ellenérték összegére 464,5 milliárd Ft-os ajánlatot tett, amelyből 404,9 milliárd Ft közvetlenül a KVI számlájára folyt be. A szerződés zárására 2005. december 22-én került sor és ennek keretében történt meg az Azonnali Tranzakciós Ellenérték, valamint a BA Rt. 10 milliárd Ft-os osztalékfelőlegének pénzügyi teljesítése is.

**Antenna Hungária Rt.:** Az Antenna Hungária Rt. 75% + 1 szavazati jogot megtestesítő részvénycsomagja került meghirdetésre. Az ÁPV Zrt. Igazgatóságának döntése értelmében az AH értékesítését nyilvános, kétfordulós pályázat keretében hajtotta végre a privatizációs szervezet. A tranzakció során az ÁPV Zrt. 73,71 %-os részvénycsomagja és a Forrás Rt. 1,29 %-os részvénycsomagja együttesen került értékesítésre.

2005. május 11-én 10 ajánlattevő adta be előzetes ajánlatát. A második körbe jutott hat pályázó közül az AH Rt. részletes átvilágítását követően hárman adták be végleges, kötelező érvényű ajánlatukat a felkínált részvénycsomag megvételére vonatkozóan. Az ÁPV Zrt. Igazgatósága a Swisscom Broadcast AG ajánlatát fogadta el. A tranzakció pénzügyi zárására a magyar és svájci versenyhatósági engedélyek megszerzését követően kerülhetett sor. 2005. október 24-én a vevő részéről megtörtént a 45,7 milliárd Ft, azaz a vételár 200 millió Ft bánatpénzzel csökkentett összegének átutalása az ÁPV Zrt.-nek és 802,3 millió Ft átutalása a Forrás Rt.-nek.

**Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.:** A tranzakció érdemi része a 2004. évben zajlott, a privatizációs szerződés 2004. november 24-én aláírásra került. A szerződés hatályba lépésének feltétele a Gazdasági Versenyhivatal engedélyének kézhez vétele volt, ami 2005. január 19-én történt meg. A Láng Kiadó és Holding Rt. a részvények vételárát a szerződés szerinti határidőben, 2005. február 3-án maradéktalanul kiegyenlítette.

A Társaság munkavállalói részére felajánlott 50.000 ezer Ft névértékű részvénycsomagból (a Társaság jegyzett tőkéjének 5%-a) a dolgozók összesen 46.500 ezer Ft névértékű részvénycsomagot vásároltak meg. A dolgozók által meg nem vásárolt 350 db, egyenként 10.000 Ft névértékű részvényt a Láng Kiadó és Holding Rt. a részvény adásvételi szerződésben foglaltak szerint vásárolta meg.

**Hungexpo Rt.:** Az ÁPV Zrt. Igazgatósága 42/2005. (II. 10.) IG. számú határozatával a társaság privatizációs pályázatára beérkezett ajánlatok értékeléséről, az első forduló eredményéről, és a második fordulóba meghívandó pályázók köréről döntött. A döntés értelmében a második fordulóba a Carion Holding Rt. vezette konzorcium, valamint a GL Events névvel fémjelzett konzorcium került meghívásra. A második fordulóban a pályázat nyerteseként 8 milliárd Ft-os ajánlatával a GL Events, a TriGránit Fejlesztési Rt. és a WestEnd Beruházó és Kereskedelmi Rt. konzorciumát hirdette ki az ÁPV Zrt.

**M-Ingatlan Rt.:** Az ÁPV Zrt. a privatizációs koncepciónak megfelelően 2005. január végéig tárgyalta a pályázaton kívül vételi ajánlatot tevő befektetőkkel. Az eljárás során egy, az ÁPV Zrt. elvárásainak megfelelően alátámasztott ajánlat érkezett. Az ÁPV Zrt. az M-Ingatlan Rt. részvényeit 2.500 millió Ft-ért az Ingatlanbefektetés Kft. részére értékesítette.

**Tököli Repülőtér:** A Kormány jóváhagyta a repülőtér 2004. évben lebonyolított értékesítését, így az SZT 25952 számú adásvételi szerződés 2005. év elején hatályba lépett. A vevő a vételárát 2005. január 21-én megfizette, az ÁPV Zrt. 2005. január 26-án a tulajdonjog bejegyzéséhez szükséges nyilatkozatot kiadta.

A privatizációs törvény 2005. évi módosításai az ÁPV Zrt. portfóliójában lényeges változást eredményeztek: a korábbi időszakokban tapasztalt privatizálható vagyon túlsúlya megváltozott, a működő gazdasági társaságokban lévő vagyon 66,8 %-a tartós állami tulajdonban lévő részesedés lett. Darabszámában még mindig jelentős (91 db) privatizálható

társasági részesedés nyilvántartási értéken már csupán 33,2 %-os részarányt jelentett az ÁPV Zrt. hozzárendelt vagyonában.

## 2006. év

*Az ÁPV Zrt. 2006. évi, 1 milliárd Ft feletti értékesítései:*

A 2006. év legjelentősebb tranzakcióját a **MOL 10 %-os részvéncsomagját érintő opciós értékesítés jelentette**, az ÁPV Zrt. egész éves bevételeinek közel 75 %-át ez adta. A MOL Nyrt. opció lehívása 2006. május 8-án történt meg. A tranzakció során 10,9 millió db részvény 237 milliárd Ft vételár ellenében került a MOL tulajdonába. Az opciós szerződés 2005. december 8-án került aláírásra, a tranzakció zárása 2006. május 30-án történt meg. **A MOL Nyrt. privatizációjának utolsó fejezeteként 2006. decemberében zárult a társaság 1,74 %-os részvéncsomagjának kisbefektetők részére történő, illetve aukciós értékesítése.** A tranzakció során készpénzben 40,0 milliárd Ft, kárpótlási jegyben 0,6 milliárd Ft folyt be az ÁPV Zrt.-hez.

**A Budapest Szabadkikötő Logisztikai Zrt.** alaptőkéjének 99 %-át megtestesítő részvéncsomag és ezzel a Csepeli Szabadkikötő 75 éves üzemeltetési jogának értékesítése szakmai befektető részére (Erdért-Multicont konzorcium) 2006. augusztus 7-én zárult. A legjobb szakmai és árajánlatot tevő konzorcium az 5 milliárd Ft vételár megfizetése mellett összességében 13 milliárd Ft fejlesztési kötelezettséget vállalt.

**Az MTV Székház értékesítési tranzakciója** jelentős részben 2005. évben zajlott, hosszas egyeztetést (kezesség, bérleti szerződés) követően a szerződés 2005. decemberében lépett hatályba. A 4,5 milliárd Ft-os vételár 2006. februárjában folyt be.

**Az ÁPV Zrt. sikeresen zárta az úgynevezett kisebbségi portfólió privatizációs tranzakcióját.** A kilenc társaság (Forrás Rt., Hungaroring Sport Rt., ELMŰ Rt., ÉMÁSZ Rt., Szikra Lapnyomda Rt. részvéncsomagjait, illetve az Alföldinvest Kft., Rézkakas Kft., Dunaferr Vámügynökség Kft., Pécsi Geodéziai és Térképészeti Kft. üzletrészeit), együttesen értékesítette **3,1 milliárd Ft vételárért.** A tranzakciót elővásárlási jogok érvényesítése (Alföldinvest és Pécsi Geodéziai és Térképészeti Kft.) bonyolította.

## 2007. év:

**FHB Nyrt.:** A Kormány a szakmai befektető részére történő értékesítés alternatívájaként 2007. augusztus 2-án elfogadta, hogy a 3.300.001.000 Ft össznévértékű FHB törzsrészvények nemzetközi és magyar intézményi befektetőknek kerüljenek értékesítésre gyorsított részvényértékesítés keretében, tekintettel arra, hogy a társaság másik tulajdonosával, az Allianz Biztosító Zrt.-vel folytatott szakmai egyeztetések a későbbi együttműködés lehetőségeiről sikertelenül zárultak. A Részvényesi Jogok Gyakorlója a Kormány határozatáról a 12/2007. (08. 02.) sz. RJGY határozatban rendelkezett az ÁPV Zrt. felé.

Az ÁPV Zrt. által eladásra kínált teljes részvéncsomag (50%+1 szavazatot képviselő törzsrészvény) a HSBC jegyzési garanciavállalása mellett 2.025 Ft részvényenkénti vételáron értékesítésre került (a teljes árbevétel 66,8 milliárd Ft), a maximum két napra tervezett könyvpénzt az első napon (2007. augusztus 29.) lezárult, a kereskedés napja 2007. augusztus 30., az elszámolás 2007. szeptember 4-én megtörtént.

Az állami tulajdonban lévő FHB Nyrt. „A” sorozatú részvények tőkepiaci értékesítésére jelentős számú magyar és nemzetközi intézményi befektető kereslete mellett, megfelelő túljegyzéssel került sor. A HSBC Plc. marketing és jegyzési garanciavállalási díja együttesen a piaci átlagnak megfelelően 1,4 %, 935.550.284 Ft összértékben került megállapításra. A HSBC Bank Plc. részére a tranzakciót terhelő fenti díj 2007. szeptember 20-án került kifizetésre.

**MALÉV Zrt. :** A 2006. szeptember 12-én megindított tárgyalásos privatizációs eljárás 2007. elején a befejező szakaszához érkezett, az ÁPV Zrt. Igazgatósága 2007. I. 25.-én a tárgyalások egyedüli résztvevőjeként az AirBridge Zrt.-t jelölte ki. A pénzügyminiszter előterjesztése alapján a Kormány a 2016/2007. (II. 06.) sz. határozatában – majd az ezt követő 4/2007. (II.12.) sz. RJGY határozatban a pénzügyminiszter is – jóváhagyta a MALÉV Zrt. privatizációs konstrukcióját. Az ajánlattevővel a Részvény Adásvételi Szerződés feltételeinek kialakítására irányuló tárgyalások eredményesen zárultak, az ÁPV Zrt. Igazgatósága a Szerződést jóváhagyta, így a Szerződés 2007. február 23-án a felek által aláírásra került. A Szerződésben rögzített feltételeknek megfelelően a tranzakció zárása érdekében megkezdődtek az előkészítő munkálatok.

A tranzakció részeként, a MALÉV Zrt. MFB-hitelének kezelése érdekében 46 millió Ft tőkével megalapításra került a MALÉV Vagyonkezelő Kft., amely Eszközátruházási Szerződést kötött a MALÉV Zrt.-vel a Százhalombatta-Ferihegy közötti kerozin szállítóvezeték tulajdonjogának megszerzésére (ez a tranzakció a Zárás egyik előfeltétele, a Zárást követően kerül sor az MFB-hitel átvállalására, a MALÉV Zrt.-től a MALCO Llc. és a Márkanév átruházására, valamint ezen javak MALÉV Zrt. részére történő bérbeadására). A Kormány a 2052/2007. (III. 26.) határozatában nevesítette a MALÉV Vagyonkezelő Kft.-t, mint az MFB-hitelhez adott állami készfizető kezesség címzettjét.

A tranzakció pénzügyi zárása 2007. április 24-én megtörtént. Ezt követően a befektető végrehajtotta a MALÉV Zrt.-ben a Szerződésben vállalt 20 millió EUR tőkeemelést, 2007. május 4-én pedig átvette a részvényeket.



## Bevételek és kiadások alakulása

### *A privatizációból származó bevételek alakulása*

adatok millió Ft-ban

|                       | 1990. | 1991.  | 1992.  | 1993.   | 1994.   | 1995.   |
|-----------------------|-------|--------|--------|---------|---------|---------|
| Privatizációs bevétel | 3 195 | 40 083 | 57 413 | 179 536 | 109 485 | 488 215 |

|                       | 1996.   | 1997.   | 1998.   | 1999.   | 2000.  | 2001.  |
|-----------------------|---------|---------|---------|---------|--------|--------|
| Privatizációs bevétel | 162 626 | 341 631 | 102 520 | 113 290 | 19 039 | 35 377 |

|                       | 2002.  | 2003.   | 2004.   | 2005.   | 2006.   | 2007.  |
|-----------------------|--------|---------|---------|---------|---------|--------|
| Privatizációs bevétel | 10 018 | 134 264 | 113 643 | 125 092 | 292 163 | 67 837 |

\*2003-ban a Postabank értékesítés Magyar Postára jutó értékével (98.048 millió Ft) növelve

\*2004-ben a Richter tranzakció (157.814 millió Ft) nélkül

\*2005-ben a BA Rt. részvények ellenértékével

A privatizációból származó bevétel 2.395 milliárd Ft összeget tett ki az 1990-2007. közötti időszakban. A magyar privatizáció sajátosságaként emelendő ki a privatizációs bevételeken belül a készpénzbevételek magas (88,9 %-os) aránya. A devizabevételeknél a készpénz aránya közel 100% volt, a forint bevételeknél az adatok szerint 80 %. Az 1994., 1996. és 2002. éveket kivéve nincs olyan év, ahol a készpénz bevételek aránya kisebb lett volna 70 %-nál.

### *A privatizációval összefüggő kiadások és ráfordítások alakulása*

A privatizációval kapcsolatban felmerült kiadások és ráfordítások fontosabb összetevőit mutatja be a következő táblázat (költségvetési és osztalék befizetések nélkül, milliárd Ft).

A közölt adatok megítéléséhez néhány megjegyzés:

Az adatok szerint a magyarországi privatizáció tizennyolc éve alatt a privatizációval összefüggésben összesen 1.370 milliárd Ft költség merült fel. A költségek „vegytiszta” elkülönítése nem lehetséges, mivel a társasági vagyongazdálkodás alapja a sikeres tranzakciónak, valamint a vagyongazdálkodók működési költsége egyaránt szolgálta a privatizációt, illetve az átmeneti vagy tartós vagyongazdálkodást. A költségek egy része törvényi előírás alapján merült fel (pl. különböző címen felmerülő önkormányzati járandóságok), vagy az állami vagyongazdálkodás feljavításával, értékesebbé tételével kapcsolatban felmerült kiadásokat jelentettek (pl. reorganizáció, társaságok alapítása), amelyek jó része a privatizáció során megtérült. A privatizációs szervezetek összbevételeihez (2.953 milliárd Ft (privatizáció + vagyongazdálkodás + egyéb bevétel) viszonyítva, annak mintegy a felét teszi ki, ami első látásra elég magasnak tűnik.

Ha viszont a privatizáció előkészítésének csak a közvetlen költségeit (privatizáció előkészítési költségei, értékesítésért járó díj, vagyongazdálkodók működési költsége, összesen mintegy 164 milliárd Ft) viszonyítjuk a privatizációs bevételekhez, akkor ennek aránya mindössze 5,6 %-ot tett ki, ami elfogadható mértékű közvetlen költségráfordítást jelentett.

| Évek                  | A privatizáció előkészítésének költségei | Értékesítésért járó díj* | Vagyonkezelés költségei | ÁPV Rt. működési kiadások | Törvények szerinti térítések önkormányzatnak** | Reorganizációs kiadások*** | Befektetések, társaságok alapítása | Kezesi, garanciális, szavatossági kiadások** | Privatizációs Ellenérték Hányad | Villamos-ipari dolgozók járandósága | Egyéb privatizációhoz kapcsolódó kiadások | Összesen        |
|-----------------------|--|--------------------------|-------------------------|---------------------------|--|----------------------------|------------------------------------|--|---------------------------------|-------------------------------------|---|-----------------|
| 1990                  | 0  | 0                        | 0                       | 0                         | 0  | 0                          | 0                                  | 0  | 0                               | 0                                   | 0   | 0               |
| 1991                  | 1,14                                     | 0                        | 0                       | 0                         | 2,29   | 0                          | 0                                  | 0  | 0                               | 0                                   | 0   | 3,43            |
| 1992                  | 6,16                                     | 0                        | 0                       | 0                         | 4,3  | 8,7                        | 0                                  | 5,78   | 0                               | 0                                   | 0   | 24,94           |
| 1993                  | 7,56                                     | 0                        | 0                       | 0                         | 3,42   | 19,53                      | 20                                 | 7,79   | 0                               | 0                                   | 0   | 58,3            |
| 1994                  | 25,26                                    | 0                        | 0                       | 0                         | 6,04   | 4,03                       | 4                                  | 7,01   | 0                               | 0                                   | 0   | 46,34           |
| 1995                  | 2,919                                    | 2,349                    | 4,593                   | 4,498                     | 3,7  | 8,885                      | 8,313                              | 4,576  | 0                               | 0                                   | 0   | 39,833          |
| 1996                  | 4,958                                    | 6,259                    | 2,064                   | 4                         | 21,33  | 20,077                     | 14,357                             | 2,549  | 0                               | 0                                   | 4,737                                     | 80,331          |
| 1997                  | 3,5                                      | 8,5                      | 2,1                     | 3,5                       | 26,4   | 18,7                       | 18,01                              | 0  | 0                               | 0                                   | 2,87                                      | 83,58           |
| 1998                  | 3,97                                     | 2,26                     | 1,33                    | 3,3                       | 10,33  | 66,08                      | 35,96                              | 0,96   | 12,77                           | 0                                   | 23,77                                     | 160,73          |
| 1999                  | 7,36                                     | 0                        | 2,43                    | 4                         | 4,37   | 20,5                       | 41,52                              | 0,77   | 1,55                            | 1,5                                 | 13,71                                     | 97,71           |
| 2000                  | 7,08                                     | 0                        | 0,81                    | 4,5                       | 13,49  | 64,88                      | 19,34                              | 9,33   | 3,45                            | 2,16                                | 26,52                                     | 151,56          |
| 2001                  | 0,96                                     | 0                        | 1,07                    | 4,5                       | 37,52  | 86,71                      | 19,28                              | 0,28   | 0,18                            | 1,42                                | 12,05                                     | 163,97          |
| 2002                  | 0,61                                     | 0                        | 1,35                    | 5                         | 3,34   | 6,43                       | 5,44                               | 3,34   | 0,78                            | 1,18                                | 2,88                                      | 30,35           |
| 2003                  | 2,8                                      | 0                        | 0,9                     | 2,5                       | 16   | 12,2                       | 19,1                               | 8,3  | 0                               | 1,3                                 | 17  | 80,1            |
| 2004                  | 3,7                                      | 0                        | 2,6                     | 5,8                       | 2,5  | 5,1                        | 120,5                              | 1  | 0                               | 0,8                                 | 11,7                                      | 153,7           |
| 2005                  | 2,9                                      | 0                        | 3,7                     | 5,9                       | 0,5  | 7,2                        | 34,3                               | 0,2  | 0,8                             | 0,8                                 | 60,6                                      | 116,9           |
| 2006                  | 2,7                                      | 0                        | 3,5                     | 5,4                       | 0,6  | 0,7                        | 24,6                               | 7,9  | 0                               | 0,6                                 | 5,4                                       | 51,4            |
| 2007                  | 3  | 0                        | 3,3                     | 5,4                       | 0,2  | 1,2                        | 5,7                                | 3,3  | 0                               | 0,6                                 | 3,9                                       | 26,6            |
| <b>Össze-<br/>sen</b> | <b>86,577</b>                            | <b>19,368</b>            | <b>29,747</b>           | <b>58,298</b>             | <b>156,33</b>                                  | <b>350,922</b>             | <b>390,42</b>                      | <b>63,085</b>                                | <b>19,53</b>                    | <b>10,36</b>                        | <b>185,137</b>                            | <b>1369,774</b> |

\* 1999-től az értékesítésért járó díj a privatizáció előkészítési költségei között szerepel

\*\* 1998-tól ezek a kiadások a tartalékból történtek

\*\*\* beleértve a válságkezeléssel összefüggő kiadásokat is

\*\*\*\* 2003-ban az egyéb privatizációs kiadások tartalmazzák: környezetvédelmi kifizetéseket, kárpótlási jegyek életjáradékra váltását, egyéb tartalékos kifizetéseket, kárpótlási jegyek bevonását, a HM-től átvett eszközök költségeit. 2004-ben a kárpótlási jegyek bevonása (0,2 MrdFt) a privatizáció előkészítési költségei között, a HM-től átvett eszközök költségei (1,7 MrdFt) a vagyonkezelés költségei között szerepel.

\*\*\*\*\* tartalmazza az önkormányzatoknak gázközmű kötelezettség címen átadott államkötvényeket is.

Az önkormányzatoknak kifizetett jelentős összegek (156 milliárd Ft) valójában nem minősültek költségeknek, mert valójában nem történt más, mint a nemzeti vagyon értékesítéséből származó bevétel „elosztása” az állam és az önkormányzatok között.

A kezesi, garanciális és szavatossági kiadások (összesen 63 milliárd Ft) viszont valóban olyan költségek, amelyek nem térültek vissza, és az értékesített állami cégek korábbi működési problémáival, gondjaival hozhatók összefüggésbe (pl. környezetvédelmi, helyreállítási kiadások, garanciák). Leegyszerűsítve azt is mondhatnánk, hogy ezek miatt az eladott cég valójában ennyivel kevesebbet ért. E kiadásokat a mind szigorúbb környezetvédelmi előírások is indokolták.

#### *IV. Összefoglaló*

A privatizációs szervezetek teljes bevétele 2007. év végéig folyó áron 2.952 milliárd Ft volt, aminek 37 %-a külföldi befektetőktől származott (ha csak a privatizációs bevételekhez viszonyítunk, akkor ez az arány 45 %). A privatizáció tehát jelentősen hozzájárult az ország külföldi fizetőképességének javításához, adósságállományának csökkentéséhez. Az induló vagyon 2007 végére folyó áron 918 milliárd Ft-ra csökkent le.

A privatizációból származó állami bevétel 2.395 milliárd Ft összeget tett ki a vizsgált 1990-2007. közötti időszakban, míg a privatizációval összefüggésben összesen 1.370 milliárd Ft költség merült fel. A privatizáció az állami tulajdonban lévő ingatlanok, részvények, üzletrészek magánosításából származó bevételeinek csúcspontját 1995-ben érte el. A bevétel (481 milliárd Ft) közel 95%-a készpénzben, a készpénzen belül pedig 87 % devizában folyt be. Az 1995. évi bevétel önmagában 45 milliárd Ft-tal haladta meg az 1990-1994. közötti együttes bevételt.

Az 1997. évben az állam vállalkozói vagyonának értékesítése és hasznosítása során szintén jelentős (350 milliárd Ft) bevételre tett szert az ÁPV Rt., ebben az évben került sor több stratégiai jelentőségű társaság teljes vagy részbeni privatizációjára (Matáv, MOL, Rába, TVK, MHB, Richter, OTP, ELMŰ, Bp-i Erőmű). A privatizáció eddigi története során elért bevételek közel felét (43 %-ot) az 1994-1998. években realizálták az állami vagyonkezelők. 1998-tól kezdve a privatizáció folyamatosan mérséklődött. 2001-2002-re a hangsúly a vagyon működtetésére, kezelésére tevődött át. 2002-ben azonban kidolgozásra került a Kormány Privatizációs és Vagyonkezelési Konceptiója, melynek nyomán a privatizáció erőteljesen újra indult.

A privatizációs folyamat eredményeképp 2007-re az állami vagyon értékesítendő része jelentősen lecsökkent, az intézményes privatizáció időszaka lezárult.

Az államnak a rá bízott nemzeti vagyonnal kapcsolatban új feladatai keletkeztek, tulajdonosként másfajta kihívásokkal kell szembenéznie. A vagyon értékesítése helyett elsősorban a tartós állami tulajdonban maradó vagyon értékének megőrzése és gyarapítása a cél.

Az állami vagyongazdálkodás eddigi szabályozása (és jórészt az intézményi rendszere is) betöltötte rendeltetését, ezért új jogi és szervezeti keretek kialakítása vált indokolttá. Az új szervezeti keretet az egyetlen állami vagyonkezelő szerv, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. létrehozása jelentette, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Zrt., a Kincstári Vagyon Igazgatóság, valamint a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet általános jogutódlással való, 2007. december 31-i megszüntetése mellett, a jogi keretet az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény és végrehajtási rendelete határozza meg. A vagyontörvény melléklete tartalmazza a tartósan állami tulajdonban maradó társaságok felsorolását, illetve a tartós állami tulajdonban tartandó részesedések mértékét.

A hazai privatizációról szólva – még akkor is, ha voltak kevésbé sikeres programok, tranzakciók – mindenképpen elismerésre méltó eredményként kell elkönyvelni, hogy arra gyakorlatilag mindvégig szervezeten, ellenőrzött módon, nagyobb zökkenők nélkül került sor. A lezajlott folyamat – a sikeres gazdasági átalakulás meghatározó elemeként – hozzájárult a hatalmas tömegű állami vagyon lebontásához, a hazai és külföldi magán befektetők tulajdonszerzéséhez, a management szaktudás megjelenéséhez, a hazai piacgazdaság kialakulásához és fejlődéséhez.

## 1. számú melléklet

Az állami vállalatok, tanácsai gazdálkodó szervezetek ágazati megoszlása 1990-ben:

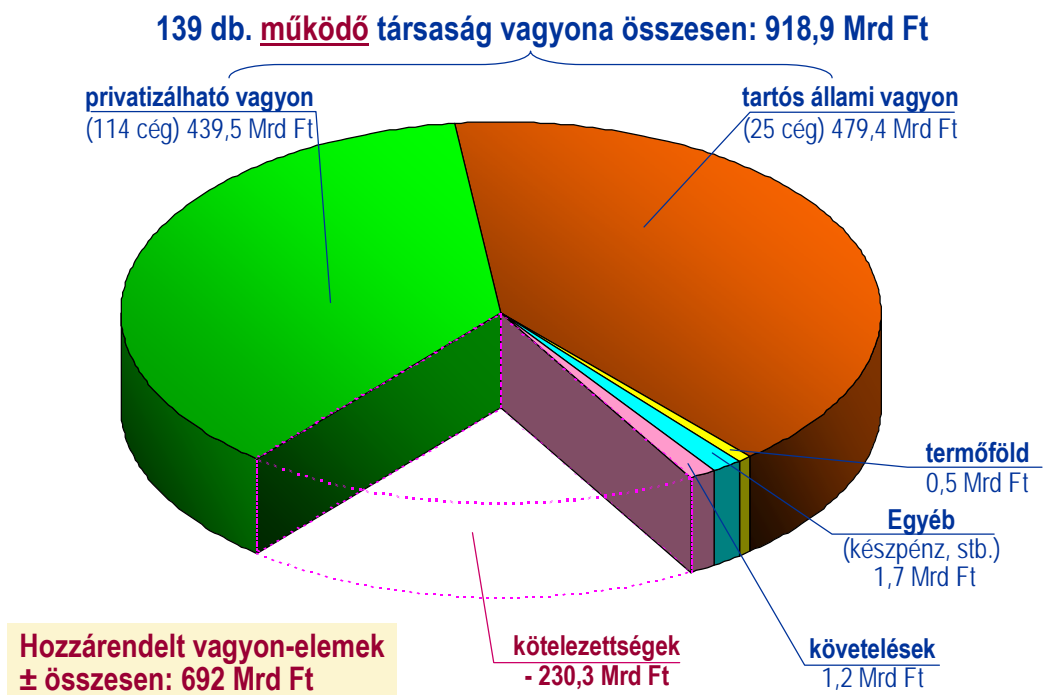
| Ágazat  | Cégek száma (db) |
|---|------------------|
| Mezőgazdálkodás, vadgazdaság és erdőgazdálkodás                             | 144              |
| Halászat  | 2                |
| Bányászat   | 32               |
| Feldolgozóipar  | 787              |
| Villamos-energia-, gáz-, vízellátás   | 29               |
| Építőipar   | 119              |
| Kereskedelem, közúti jármű és közszükségleti cikkek javítása, karbantartása | 383              |
| Szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás                                     | 37               |
| Szállítás, raktározás, posta és távközlés                                   | 60               |
| Pénzügyi tevékenység és kiegészítő szolgáltatásai                           | 3                |
| Ingatlanügyletek, bérbeadás és gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatás  | 207              |
| Oktatás   | 8                |
| Egészségügyi és szociális ellátás   | 2                |
| Egyéb közösségi, társadalmi és személyi szolgáltatás                        | 44               |
| <b>Összesen</b>   | <b>1.857</b>     |

## 2. számú melléklet

**A privatizációs szervezetek tulajdonában lévő állami vagyon összetétele és alakulása  
(1990-2007.)**

|      |     | Társaságok |                 | Vállalatok |                 | Eszköz,<br>ingatlan<br>vagyon | Követelés<br>kötelezettség<br>egyenlege | Egyéb<br>vagyon<br>elem | Összesen       | Működő<br>cégek<br>összesen |
|------|-----|------------|-----------------|------------|-----------------|-------------------------------|---|-------------------------|----------------|-----------------------------|
|      |     | összesen   | működő<br>cégek | összesen   | működő<br>cégek |                               |   |                         |                |                             |
| 1990 | db  |            |                 |            |                 |                               |   |                         | <b>1857</b>    | 1859                        |
|      | MFt |            |                 |            |                 |                               |   |                         | <b>1670000</b> | 1670000                     |
| 1992 | db  | 667        | 659             | 948        | 770             |                               |   |                         | <b>1615</b>    | 1429                        |
|      | MFt | 1166471    | 1166471         | 305140     | 302740          | 4110                          | 3281                                    | 79135                   | <b>1558137</b> | 1469211                     |
| 1993 | db  | 933        | 906             | 517        | 150             |                               |   |                         | <b>1450</b>    | 1056                        |
|      | MFt | 1353303    | 1352993         | 119570     | 74250           | 7710                          | -35867                                  | 174515                  | <b>1619231</b> | 1427243                     |
| 1994 | db  | 885        | 816             | 447        | 19              |                               |   |                         | <b>1332</b>    | 835                         |
|      | MFt | 1577350    | 1565540         | 133820     | 4470            | 8380                          | -343740                                 | 15010                   | <b>1390820</b> | 1570010                     |
| 1995 | db  | 779        | 656             | 420        | 9               |                               |   |                         | <b>1199</b>    | 665                         |
|      | MFt | 1176380    | 1159550         | 126790     | 2510            | 39820                         | -191460                                 | 246910                  | <b>1398440</b> | 1162060                     |
| 1996 | db  | 644        | 494             | 401        | 4               |                               |   |                         | <b>1045</b>    | 498                         |
|      | MFt | 1012450    | 993270          | 118150     | 1240            | 36070                         | -152400                                 | 56420                   | <b>1070690</b> | 994510                      |
| 1997 | db  | 448        | 286             | 331        | 3               |                               |   |                         | <b>779</b>     | 289                         |
|      | MFt | 671777     | 632670          | 107802     | 1250            | 23552                         | -45694                                  | 84524                   | <b>841961</b>  | 633920                      |
| 1998 | db  | 381        | 216             | 305        | 2               |                               |   |                         | <b>686</b>     | 218                         |
|      | MFt | 655600     | 653476          | 879        | 129             | 20249                         | -120337                                 | 173789                  | <b>730180</b>  | 653605                      |
| 1999 | db  | 320        | 203             | 189        | 3               |                               |   |                         | <b>509</b>     | 206                         |
|      | MFt | 771098     | 769795          | 371        | 127             | 25272                         | -208575                                 | 165573                  | <b>753739</b>  | 769922                      |
| 2000 | db  | 276        | 172             | 155        | 3               |                               |   |                         | <b>431</b>     | 175                         |
|      | MFt | 834958     | 834707          | 349        | 130             | 22009                         | -165513                                 | 146921                  | <b>838724</b>  | 834837                      |
| 2001 | db  | 240        | 159             | 135        | 3               |                               |   |                         | <b>375</b>     | 162                         |
|      | MFt | 676108     | 675857          | 340        | 128             | 37432                         | -86786                                  | 80564                   | <b>707658</b>  | 675985                      |
| 2002 | db  | 236        | 167             | 116        | 2               |                               |   |                         | <b>352</b>     | 169                         |
|      | MFt | 717064     | 716829          | 340        | 127             | 41554                         | -90778                                  | 20045                   | <b>688225</b>  | 716956                      |
| 2003 | db  | 217        | 158             | 96         | 1               |                               |   |                         | <b>313</b>     | 159                         |
|      | MFt | 849525     | 849438          | 327        | 127             | 26479                         | -108468                                 | 44014                   | <b>811877</b>  | 849565                      |
| 2004 | db  | 193        | 138             | 81         | 0               |                               |   |                         | <b>274</b>     | 138                         |
|      | MFt | 837894     | 837614          | 200        | 0               | 27578                         | -231355                                 | 79090                   | <b>713407</b>  | 837614                      |
| 2005 | db  | 178        | 129             | 67         | 0               |                               |   |                         | <b>245</b>     | 129                         |
|      | MFt | 850490     | 850239          | 188        | 0               | 16977                         | -239924                                 | 132945                  | <b>760676</b>  | 850239                      |
| 2006 | db  | 163        | 120             | 57         | 0               |                               |   |                         | <b>220</b>     | 120                         |
|      | MFt | 950378     | 950131          | 181        | 0               | 1393                          | -256592                                 | 107749                  | <b>803109</b>  | 950131                      |
| 2007 | db  | 176        | 139             | 45         | 0               |                               |   |                         | <b>221</b>     | 139                         |
|      | MFt | 918958     | 918928          | 171        | 0               | 1457                          | -229043                                 | 505                     | <b>692048</b>  | 918928                      |

**AZ ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonának összetétele (2007. december 31.)**



## A legnagyobb 38 privatizációs tranzakció

|    | Társaság                              | Tranzakció |                              |                  |                 |
|----|---------------------------------------|------------|------------------------------|------------------|-----------------|
|    |                                       | időpontja  | módja                        | értéke<br>(e Ft) | árfolyam<br>(%) |
| 1  | MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt.      | 2006.05.30 | Opciók jog alapján           | 237 156 327      | 2176            |
| 2  | Magyar Távközlési Rt.                 | 1997.11.21 | Nyilvános forgalomba hozatal | 82 514 652       | 730             |
| 3  | MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt.      | 2004.02.23 | Zártkörű forgalomba hozatal  | 68 459 773       | 653             |
| 4  | FHB Földhitel és Jelzálogbank Nyrt.   | 2007.09.04 | Tőzsdei értékesítés          | 66 825 020       | 2025            |
| 5  | Magyar Távközlési Rt.                 | 1999.06.10 | Nyilvános forgalomba hozatal | 63 570 085       | 1262            |
| 6  | Budapest Airport Zrt.                 | 2005.12.18 | Zártkörű pályázat            | 60 000 000       | 998             |
| 7  | Magyar Távközlési Rt.                 | 1995.12.22 | Zártkörű forgalomba hozatal  | 59 000 000       | 306             |
| 8  | Magyar Távközlési Rt.                 | 1995.12.22 | Zártkörű forgalomba hozatal  | 59 000 000       | 306             |
| 9  | Budapesti Elektromos Művek Rt.        | 1995.12.08 | Sikeres nyilvános pályázat   | 49 941 959       | 178             |
| 10 | Antenna Hungaria Nyrt.                | 2005.10.25 | Nyilvános pályázat           | 45 956 206       | 525             |
| 11 | Magyar Távközlési Rt.                 | 1997.11.21 | Nyilvános forgalomba-hozatal | 44 821 321       | 730             |
| 12 | MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt.      | 1997.05.27 | Nyilvános forgalomba-hozatal | 43 837 200       | 297             |
| 13 | Magyar Távközlési Rt.                 | 1993.12.22 | Zártkörű forgalomba hozatal  | 43 775 844       | 280             |
| 14 | Magyar Távközlési Rt.                 | 1993.12.22 | Zártkörű forgalomba hozatal  | 43 775 816       | 280             |
| 15 | MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt.      | 2006.12.09 | Nyilvános forgalomba hozatal | 40 883 912       | 2159            |
| 16 | MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt.      | 1998.04.06 | Zártkörű forgalomba hozatal  | 35 143 445       | 633             |
| 17 | Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Rt.    | 1997.05.29 | Nyilvános forgalomba-hozatal | 31 093 094       | 1416            |
| 18 | Észak-dunántúli Áramszolgáltató Rt.   | 1995.12.08 | Sikeres nyilvános pályázat   | 27 483 203       | 123             |
| 19 | Tiszai Vegyi Kombinát Rt.             | 1996.07.26 | Nyilvános forgalomba hozatal | 22 950 000       | 135             |
| 20 | Észak-magyarországi Áramszolgáltató   | 1995.12.21 | Sikeres nyilvános pályázat   | 22 879 640       | 153             |
| 21 | Dél-Magyarországi Áramszolgáltató Rt. | 1995.12.08 | Sikeres nyilvános pályázat   | 21 623 473       | 122             |
| 22 | MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt.      | 1995.11.29 | Zártkörű forgalomba hozatal  | 20 535 000       | 111             |
| 23 | Dunamenti Erőmű Rt.                   | 1995.12.09 | Sikeres nyilvános pályázat   | 19 684 314       | 120             |
| 24 | Tiszántúli Gázszolgáltató Rt.         | 1995.12.08 | Sikeres nyilvános pályázat   | 18 701 268       | 275             |
| 25 | Tiszántúli Áramszolgáltató Rt.        | 1995.12.08 | Sikeres nyilvános pályázat   | 18 393 866       | 109             |
| 26 | CD Hungary Rt.                        | 2001.08.23 | Sikeres nyilvános pályázat   | 18 200 000       | 627             |
| 27 | Magyar Hitel Bank Rt.                 | 1997.06.11 | Sikeres nyilvános pályázat   | 17 472 151       | 298             |
| 28 | Dél-dunántúli Áramszolgáltató Rt.     | 1995.12.08 | Sikeres zártkörű pályázat    | 15 067 239       | 107             |
| 29 | MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt.      | 1998.04.06 | Zártkörű forgalomba hozatal  | 14 934 587       | 610             |
| 30 | Délalföldi Gázszolgáltató Rt.         | 1995.12.08 | Sikeres nyilvános pályázat   | 12 512 000       | 201             |
| 31 | Magyar Távközlési Részvénytársaság    | 1997.11.21 | Nyilvános forgalomba hozatal | 12 417 300       | 730             |
| 32 | MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt.      | 1997.05.27 | Nyilvános forgalomba hozatal | 11 689 920       | 297             |
| 33 | Észak-dunántúli Gázszolgáltató Rt.    | 1995.12.08 | Sikeres nyilvános pályázat   | 10 472 000       | 420             |
| 34 | Mátrai Erőmű Rt.                      | 1995.12.08 | Sikeres nyilvános pályázat   | 10 324 009       | 79              |
| 35 | AES-Tisza Erőmű Kft.                  | 1996.08.09 | Sikeres nyilvános pályázat   | 10 317 708       | 60              |
| 36 | FHB Földhitel és Jelzálogbank Nyrt.   | 2003.11.27 | Tőzsdei értékesítés          | 9 244 996        | 430             |
| 37 | Kereskedelmi és Hitelbank Rt.         | 2000.03.07 | Sikeres nyilvános pályázat   | 9 167 069        | 120             |
| 38 | OTP Rt.                               | 1997.11.17 | Zártkörű forgalomba hozatal  | 8 414 006        | 262             |

A privatizációs bevételek alakulása (1990 - 2007)

